

Київський національний торговельно-економічний університет
Факультет міжнародної торгівлі та права
Кафедра міжнародного публічного права

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Міжнародно-правове регулювання міжнародних розрахункових відносин»

Студента II курсу, 12-м групи,
деної форми навчання
«Міжнародне право»

*Підпис
студента*

Іоаніді Вікторія
Борисівна

Науковий керівник:
кандидат юридичних наук,
доцент

*Підпис
керівника*

Переверзева Ольга
Сергіївна

Керівник освітньо-професійної
програми:
доктор юридичних наук,
доцент

*Підпис
керівника*

Дешко Людмила
Миколаївна

Київ 2018

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. Правова природа міжнародних розрахунків	9
1.1. Історія виникнення та особливості міжнародних розрахунків.....	9
1.2. Класифікація міжнародних розрахунків.....	16
1.3. Забезпечення міжнародних розрахунків.....	32
Висновки до Розділу 1.....	36
РОЗДІЛ 2. Механізм проведення банківських міжнародних розрахунків	37
2.1. Загальна характеристика правосуб'єктності МВФ та МБРР.....	37
2.2. Організаційно-правові засади діяльності МВФ та МБРР.....	47
2.3. Регламентация міжнародних розрахунків МВФ та МБРР.....	56
Висновки до Розділу 2.....	69
РОЗДІЛ 3. Міжнародно-правове регулювання розрахункових відносин в Україні	71
3.1. Аналіз проведення міжнародних розрахунків банками України.....	71
3.2. Фактори, що впливають на розвиток міжнародних розрахунків в Україні.....	79
3.3. Перспективи розвитку щодо розрахункових відносин в Україні.....	87
Висновки до Розділу 3.....	92
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	99
ДОДАТКИ	107

Перелік умовних скорочень

МВФ – Міжнародний валютний фонд;

МБРР – Міжнародний банк реконструкції та розвитку;

ЄС – Європейський Союз;

Н – надходження позики для країни;

В – витрати за позику для країни;

USP – Uniform Customs and Practice for Documentary Credits;

ООН – Організація Об'єднаних Націй;

МТП, ICC – Міжнародна Торгова Палата англ. International Chamber of Commerce;

НБУ – Національний Банк України;

МАР – Міжнародна асоціація розвитку;

МРЧ – механізм резервних часток;

МКЧ – механізм кредитних часток;

МРФ – механізм розширеного фінансування;

МДФ – механізм додаткового фінансування;

НСМЕП – Національна система масових електронних платежів;

RTGS – Real-Time Gross Settlement;

TARGET – Trans-European Automated Realtime Gross settlement Express Transfer;

SWIFT – Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication;

STEPS – Straight Through Euro Payment System;

SEPA – Single Euro Payments Area.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Держави завжди прагнули до встановлення стійкої, розвинутої економіки країни. Нині питання співпраці з Європейським Союзом набуло все більшого поширення. Це пов'язано з підписанням Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони № 984 від 1 вересня 2017 року. У разі виконання усіх суттєвих положень угоди Україна збільшить шанси прискорити євроінтеграцію. Згідно з основними та обов'язковими нормами наша держава повинна забезпечити сталий економічний розвиток, привести свою правову базу до стандартів ЄС, а також забезпечити гідну політичну ситуацію. Налагодження таких відносин відображується на всіх його стадіях враховуючи міжнародні фінансові відносини, як одні з основоположних. Здійснення розвитку міжнародної економіки з наступним правовим забезпеченням призведе до позитивних змін у розрахункових операціях між країнами та їх суб'єктами.

Актуальність теми дослідження в даній роботі обґрунтовується шляхом економіко-правового аналізу особливостей здійснення міжнародної розрахункової діяльності у публічній сфері із залученням провідних установ. Платіжні відносини перебувають у постійному розвитку. На сьогодні, основна форма таких відносин полягає у прийнятті короткострокових, середньострокових або довгострокових позик за рахунок міжнародних організацій, у яких Україна приймає активну участь. Серед міжнародних установ найважливішу роль має Міжнародний Валютний Фонд та Міжнародний банк реконструкції та розвитку. У зв'язку з отриманням грошової підтримки від останніх з'являються такі проблеми, як використання коштів не за їх цільовим призначенням, розкрадання та інші труднощі на шляху розвитку суспільства. Кредитування здійснюється протягом встановленого строку, відповідно до створених угод та домовленостей.

Зазвичай, відповідно до домовленостей за користування наданою позикою встановлюється відсоток, який держава повинна сплатити. За умов виникнення проблем з використання наданих позик повстає ряд інших турботливих питань, які безпосередньо пов'язані з виплатою основної частини зобов'язання та нарахованих відсотків. Виникнення таких негативних факторів може не найкращим чином відобразитись на майбутньому становищі економіки, суспільства та поставить під загрозу вступ до Європейського Союзу. Такі несприятливі фактори вказують на те, що країна повинна встановити належну правову базу, яка була б в силі попереджувати злочини у фінансовій сфері, з метою протидії таким. Конституція України, як головний та основоположний закон держави встановлює норми щодо забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності та здійснення програм економічного розвитку. Попри встановлення суб'єктами міжнародного публічного права регулюючих норм на міжнародному рівні, запровадження національної нормативно-правової бази країнами проблема наявності прогалин у сфері фінансового законодавства є досі наявною.

Питанню економіко-правового регулювання міжнародних розрахункових відносин функцій приділяли увагу в працях Р. М. Ластри, В. М. Шуршалова, І. І. Лукашука, О. О. Шибасєва, О. О. Моїсеєва, Л. А. Левіна, Г. В. Ігнатенко, Т. М. Неташасєва, І. Кунца, М. А. Корольов, Ю. М. Колосова, Р. Хокетт, Д. В. Грега, М. О. Ушакова, Г. І. Тункіна, Н. К. Динь, А. Пеле, Н.В. Сидорової, Н.І. Хімічевої, П. Дайє та інших науковців, що відносяться до теми.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретико-методологічних засад та практичних положень щодо здійснення міжнародних розрахунків. Основною метою роботи є аналіз існуючої ситуації у міжнародних розрахункових відносинах. Від так, до мети належить дослідження суттєвих економіко-правових питань та виявлення основних чинників розвитку та сприяння процесам.

Відповідно до мети були поставлені наступні завдання:

- Дослідити історію виникнення та особливостей міжнародних розрахунків;

- Надати класифікацію міжнародних розрахунків;
- Дослідити забезпечення міжнародних розрахунків;
- Надати загальну характеристику правосуб'єктності МВФ та МБРР;
- Визначити організаційно-правові засади діяльності МВФ та МБРР;
- Дослідити регламентацію міжнародних розрахунків МВФ та МБРР;
- Надати аналіз проведення міжнародних розрахунків банками України;
- Розкрити фактори, що впливають на розвиток міжнародних розрахунків в Україні.
- Визначити перспективи розвитку щодо розрахункових відносин в Україні.

Методи дослідження. Методологічною базою дослідження є положення наукових досліджень провідних вітчизняних і зарубіжних учених у галузі міжнародних розрахунків.

Робота проведена з використанням загальнонаукових методів емпіричного та теоретичного дослідження, зокрема:

- аналізу і синтезу – для деталізації об'єкта дослідження та вивчення його функціональних і структурних складових;
- логічного узагальнення – для обґрунтування необхідності застосування нових наукових понять і принципів міжнародних розрахунків;
- системного – для визначення цілей та напрямів під час здійснення міжнародних розрахунків;
- порівняння – для зіставлення показників за різними методами платежів і формами розрахунків.

Об'єктом дослідження є відносини у сфері міжнародних розрахункових операцій.

Предметом дослідження є системний аналіз міжнародного та вітчизняного законодавства стосовно організації і порядку здійснення міжнародних розрахунків.

Практичне значення одержаних результатів випускної

кваліфікаційної роботи полягає в тому, що зазначені у ній результати дослідження, можуть бути використані:

1. У науковій та дослідній сферах заради чергового вивчення та дослідження теоретико-правових проблем;
2. У правотворчій діяльності – для створення нових та поліпшення вже існуючих законодавчих актів;
3. У правозастосовній діяльності – заради вірного роз'яснення законів та підзаконних нормативно-правових актів;
4. У навчальному процесі – результати дослідження можуть бути використані під час вивчення наукових дисциплін.

Практичне значення отриманих результатів було обумовлено також проходженням практики, яка надала можливість одержати інформаційні знання та навички з приводу правового регулювання міжнародних розрахункових відносин у міжнародній публічній та приватній сферах.

Новизна випускної кваліфікаційної роботи. Тема міжнародно-правового регулювання розрахункових відносин і досі знаходиться на науково дослідницькому рівні. Здійснення економіко-правового аналізу становища надає нам змогу подолати прогалини у законодавстві, створити економічно розвинуту державу.

Наукова новизна полягає в тому, що дана випускна кваліфікаційна робота є однією з перших у вітчизняній науці комплексним теоретико-правовим дослідженням міжнародних розрахункових відносин. У результаті проведеної дослідницької роботи сформульовано ряд наукових положень та висновків, які безпосередньо були запропоновані здобувачем. До найбільш значущих належать:

Вперше:

- Комплексно досліджено історичні передумови становлення та розвитку міжнародних розрахункових відносин у світі;
- Здійснено дослідження забезпечення міжнародних розрахунків;
- Проведений економіко-правовий аналіз діяльності міжнародних організацій з Україною

- Запропоновані шляхи розвитку розрахунків на території;

Набуло подальшого розвитку:

- Характеристика правосуб'єктності Міжнародного Валютного Фонду та Міжнародного Банку Реконструкції та Розвитку;
- Організаційно-правові засади діяльності МВФ та МБРР.

Структура і обсяг роботи зумовлений метою та завданнями дослідження. Робота складається із переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, які містять 9 підрозділів, 3 висновки до кожного розділу, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи становить 110 сторінок, у тому числі основного тексту – 98 сторінок. Список використаних джерел складається з 78 найменувань і займає 8 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВА ПРИРОДА МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

1.1. Історія виникнення та особливості міжнародних розрахунків

Складно визначити коли саме відбулось становлення перших розрахунків та грошей. Ще у Єгипті з 2700 р. до н. е. існували інституції, які виконували дії, що притаманні банкам. Збірник законів царя Хамурапі (1704-1662 рр. до н.е.) та документи із Ассирії та Вавилоні VIII ст. до н. е. вказують нам на існування вже у тому часі чеку та векселю, при цьому форми зберігання коштів та надання кредитів здійснювались у відповідності до законів. Почали створюватися шляхи для поставки товарів у інші регіони. Основні завдання банківських установ було покладено на храми, як на один з надійніших місць задля зберігання коштів, за допомогою яких здійснювалось надання позик. Вони здійснювали нагромадження та збереження товарних грошей, виконували обчислення та розрахунок за ними. В продовж часу храми стали встановлювати плату за збереження коштів, це стало поштовхом для здійснення кредитних операцій [1].

Поняття «гроші» було відмінним протягом довгого періоду часу. В епоху первісних людей використовувався звичайний обмін предметами, товарами та тваринами. Але навіть у цю епоху були встановлені умови до «грошей»: вони повинні були бути легкими, невеликими та не псуватися.

Біля VII ст. до н. е. виникли металеві гроші. В 687 р. до н. е. в Лідії були створені перші монети «статер». Після чого їх почали створювати у Греції, Італії та Малій Азії. Найціннішими були монети із золота, після них із срібла та мідні. Якщо приділяти увагу створенню перших паперових грошей, можна зазначити, що вони виникли ще в 800 р. до н. е. в Китаї. Паперові гроші були виготовлені у зв'язку з тим, що імператору було складно перевозити багато металевих монет саме тому народ Китаю вигадав спеціальний папір для грошей. З часом такі паперові гроші почали з'являтися у світі в Європі у 1574 р., Норвегії 1695 р., Данії 1713 р., Франції в 1871 р., Північній Америці в 1690

р. і у США в 1775 р. вони набули остаточного узаконення [2].

У Стародавній Греції банкіри того часу «мінняли» збирали, у сучасному розумінні, депозити заради здійснення операцій коштом вкладника. Такі особи були безпечними у прийнятті цінних паперів, контрактів та суперечливих коштів. Римські банкіри тих часів починали здійснювати перевезення коштів у інші регіони та міста. Цей етап прийнято вважати зародженням банківської справи.

Зародження нинішньої банківської системи відбулось ще з часів середньовіччя у Італії, котра тоді являла собою столицю торгівлі та її шляхів, оскільки з'єднувала країни Європи та Сходу. Найперші банки з'явилися на початку XV ст. у Генуї, Флоренції та Венеції. І вже у 1584 р. був створений перший державний банк у котрому здійснювались лише державні операції, але впродовж розвитку країн до банківського сектору почали пускати звичайних осіб. Банківська система продовжувала зростати [3, с. 66–70]. У ці часи вони здійснювали надання кредитів, платежі, збереження депозитних коштів, створення банкнот, чеків.

Створення банківської системи у країнах посприяло у XIX ст. розширенню економічних та банківських відносин та поступовому їх виходу за межі територій держав. Почало відбуватися надання допомоги іноземному виробничому сектору, позик для зовнішньої торгівлі, емісія державних кредитів іноземних держав, почали створюватись іноземні філіали [4, с. 40]. В основі таких відносин лежали двосторонні та багатосторонні договори і вже у XX ст. повстала необхідність налагодження багатостороннього міжнародно-правового регулювання фінансово-економічних відносин. Така необхідність посприяла проведенню Брюссельської 1921 р. та Генуезької 1922 р. конференцій з даних питань. Проведення конференції не запровадило створення міжнародних інституцій, але здійснило перший крок до міжнародного співробітництва.

Початковим етапом здійснення міжнародного врегулювання фінансової діяльності на рівні країн відносять до започаткування у 1930 р. Банку міжнародних розрахунків. Діяльність банку регулюється нормами

міжнародного права. Такий орган взяв на себе обов'язок слугувати установою з партнерства головних банків держав-учасниць, відкривати нові перспективи у виконанні міжнародних платіжних операцій, проводити зустрічі з уповноваженими головних банків країн та сприяти зміцненню стабільності на світовій арені [4, с. 194].

Як ми бачимо, процес становлення фінансових відносин відбувався поступово. З розвитком економічних та торгівельних відносин між країнами здійснюється поглиблення у регулювання таких та створення відповідних інституцій. Така діяльність сприяє розширенню можливостей у різних сферах та нагромадженню бюджету країн. Такі процеси супроводжувались підписанням та прийняттям домовленостей. Але це не останній крок у розвитку економічних ланок суспільства, оскільки був відсутній єдиний механізм по врегулюванню та країни прагнули більшого.

У Бреттон-Вудсі 22 липня 1944 р. була зібрана міжнародна конференція держав. Були запроваджені завдання з сприяння вільної торгівлі, стабільності платіжного балансу, валютного курсу та системи. Через що виникла необхідність створення міжнародної інституції, яка б здійснювала нагляд за діяльністю світової валютної системи, розвивала партнерські відносини, усувала дефіцит платіжного балансу. Держави ухвалили питання запровадження 2 міжнародних органів, таких як Міжнародний Валютний Фонд та Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Ці два органи почали здійснювати надання позик у випадку недостачі платіжного балансу, не рівноваги національної валюти та наглядати за виконанням державами, які приєдналися до організацій своїх зобов'язань. Ґрунтуючись на Хартії МВФ, останній був запроваджений 27 грудня 1945 р., угоду прийняли 29 країн. І вже з 1 березня 1947 р. МВФ став здійснювати свої обов'язки. Нині Фонд представляє собою валютну організацію, яка здійснює підтримку шляхом надання короткострокових позик та відноситься до компетентних установ ООН [5, с. 188].

Світовий банк – міжнародна міжурядова фінансово-кредитна організація. Яка поєднала у собі 188 держав. У відповідності до Статей угоди

1945 р. головними його завданнями визнається надання підтримки державам-учасникам у довгостроковому кредитуванні, приваблення іноземних інвесторів за допомогою видачі гарантій, надання підтримки у збільшенні міжнародної торгівлі та платіжному балансі держав [6]. Тепер група світового банку включає до себе 5 організацій: Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародну фінансову корпорацію створену 1956 р. заради підтримки приватної сфери у державах з економікою, що розвивається, Міжнародної асоціації розвитку створеної у 1960 р. яка здійснює надання позик мало розвинутим країнам, Міжнародного центра з врегулювання інвестиційних спорів створеного у 1966 р., який забезпечує здійснення зростання іноземного інвестування за допомогою надання послуг арбітражного розгляду та здійснює усунення суперечок між урядами та іноземними інвесторами. Метою такого органу є надання консультацій, здійснення наукових досліджень та інформування з приводу інвестиційного законодавства [7], Міжнародне агентство з інвестиційних гарантій створеного 1988 р., з ціллю стимулювання міжнародних інвестицій, за допомогою надання інвесторам гарантій від втрат, які можуть бути викликані некомерційними ризиками [8]. Зазначені незалежні міжнародні органи здійснюють окремі специфічні завдання, але при цьому вони є підлеглими президенту Світового банку та виступають одним із механізмів банку.

Відповідно до зазначеного ми бачимо, що держави не зупинились на досягнутому прийнявши рішення створити міжнародні організації. Діяльність таких міжнародних організацій була скерована на підтримку країн з економікою, що розвивається та мало розвинутих держав. Налагоджене політичне, економічне та правове становище країн дозволить також останнім бути активним учасником торгівлі на міжнародному рівні, що посприяє зростанню економічних аспектів світової економіки. Загалом, створення таких організацій має позитивний вплив на міжнародну економічну ситуацію.

Після створення міжнародних організацій започаткувало свій розвиток створення міжнародних регіональних банківських установ. Європейський інвестиційний банк 1958 р. взяв першість на цій арені. Європейський Союз

поклав початок його діяльності задля вироблення єдиного ринку через інвестиції для зростання економічної ситуації країн-учасниць [9, с. 150]. Така установа має право надавати кошти за допомогою випуску цінних документів на європейському та міжнародному ринках капіталу.

У 1970 роках був започаткований Міжнародний інвестиційний банк заради здійснення економічного розвитку держав та їх співдружності. До учасників банку може приєднатися будь-яка країна відповідно до положень законодавства. Членство у цій організації не буде заважати участі у інших.

Заради підтримки держав Східної та Центральної Європи започаткували у 1991 р. Європейський банк реконструкції та розвитку. Діяльність такого органу полягає у наданні допомоги приватному підприємницькому сектору. Така міжнародна організація здійснює надання позик для великих та маленьких підприємств [10, с. 220-221].

Державами, які розташовані на Чорноморському березу було створено 30 червня 1994 р. Чорноморський банк торгівлі та розвитку. Головними напрямками розвитку країн є проблеми пов'язані з транспортними шляхами, проблеми та питання аграрного сектору, енергетики, торгівлі.

Перехід від колоніальних систем, створення незалежних країн зумовили зростання потреб суспільства. Новітні країни взяли собі курс на здійснення індустріалізації. Такий курс набув масового поширення і серед вже на той час незалежних країн, котрі задержались на аграрній ланці. Через бажання пришвидшення процесів індустріалізації виникла потреба у додаткових грошових надходженнях, котрі Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк реконструкції та розвитку не в силі були надати. Задля усунення таких турбот були започатковані регіональні банківські установи, які здійснювали підтримку країнам економіка яких знаходиться на стадії розвитку. Метою започаткування таких банківських установ являється обов'язок усунути основні турботи регіону, які не постійно приймаються МБРР, здійснення зростання співдружності країн, здійснення нових економічних порядків, зростання регіональної співдружності та інтеграції держав задля усунення національних економічних турбот [9, с. 161, 163; 10, с. 104, 116].

Відповідні банки були започатковані у 60-х р. ХХ ст. Такі банки здійснюють свою діяльність на відповідній території регіону і покликані виконувати основні прагнення країн. Різняться останні, зазвичай, ступенем економічного розвитку держав. Але, загалом, вони є подібними, оскільки прагнуть здійснювати розвиток економічних аспектів країн, налагоджувати співдружність та інтеграційні процеси. Їх внутрішня структура та об'єкти, яким надається підтримка є також схожими. Такими об'єктами виступає сільське господарство, добувна промисловість, інфраструктура. Специфічною ознакою регіональних установ є членство в ній не лише країн з економікою, що розвивається, але й економічно розвинутих країн.

Після створення регіональних банківських установ почалося створення субрегіональних (міжрегіональних) банків, які виконують свою діяльність на території відповідних інтеграційних угруповань. Вони націлюють свою увагу на підтримці різних регіонів. Такі установи надають кредити регіональним банкам.

Отже, як ми бачимо історичний шлях розвитку міжнародних розрахункових відносин був досить тривалим. З розвитком держав, виникали відповідні потреби та перешкоди для подолання яких не завжди вистачало внутрішніх можливостей. Від так, для подолання гострих проблем які виникли після воєнних дій країни вирішили об'єднати свої зусилля заради надання можливості зростання економічного становища. Здійснення розрахункових відносин безпосередньо пов'язано з діяльністю міжнародних фінансових організацій та банківськими установами. Головною рушійною силою створення належної економіки було запровадження Міжнародного валютного фонду та Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Ці дві інституції здійснюють підтримку своїх країн-учасниць шляхом надання позик.

Міжнародні розрахунки — здійснення платежів відповідно до грошових вимог та зобов'язань, що створюються завдяки економічним, політичним та культурним відносинам між країнами, юридичними та фізичними особами різних країн [11, с. 32].

Розрахункові операції у публічному праві здійснюються шляхом надання

позик та інвестицій через уповноважені міжнародні органи шляхом наступного переказу коштів на безготівкові рахунки банківських установ держави. На сьогодні Україна приймає активну участь у міжнародних організаціях та у залученні коштів у перспективні сфери.

1.2. Класифікація міжнародних розрахунків

Міжнародні розрахунки у публічному праві здійснюються між державами з залученням банківських установ, відповідно до встановлених країнами домовленостей. Зазвичай вони проводяться у безготівковій формі на рахунки у державних банківських установах.

Міжнародні розрахунки — врегулювання платежів за грошовими вимогами та зобов'язаннями, що виникають у зв'язку з економічними, політичними та культурними відносинами між юридичними та фізичними особами різних країн [11, с. 32].

Аналізуючи міжнародні правові акти Міжнародного Валютного Фонду, Міжнародного Банку Реконструкції та Розвитку, домовленості з Європейським Союзом на рівні законодавства.

Ми можемо визначити, що міжнародним публічним розрахункам властиві такі види, як:

1. Позики;
2. Інвестиції (рис. 1.1).

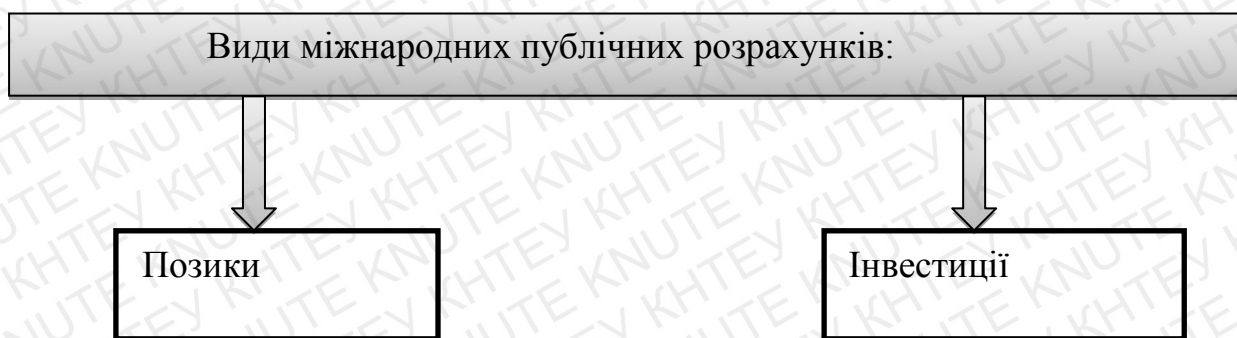

Рис. 1.1 Види міжнародних публічних розрахунків

Згідно з проведеною практикою країн державний кредит надається країні шляхом надання державних позик, що спричиняє появу державного боргу. Фінансово-кредитний словник зазначає, що державний борг – це сума всіх неоплачених фінансових зобов'язань держави з відсотками нарахованими на них до певного моменту часу.

Державні позики, які являють собою державний борг, можуть бути

класифіковані відповідно до таких ознак:

За місцем розміщення позики можуть бути поділені на:

- Зовнішні;
- Внутрішні (рис. 1.2).

Рис. 1.2 Місце розміщення позик

Зовнішні позики – зобов’язання країни перед зовнішніми урядами, міжнародними організаціями, фінансовими інституціями юридичними і фізичними особами іншої країни.

Внутрішні позики – зобов’язання, які виникають на внутрішньому фінансовому ринку.

За законодавчим оформленням:

- Безоблігаційні;
- Облігаційні (рис. 1.3).

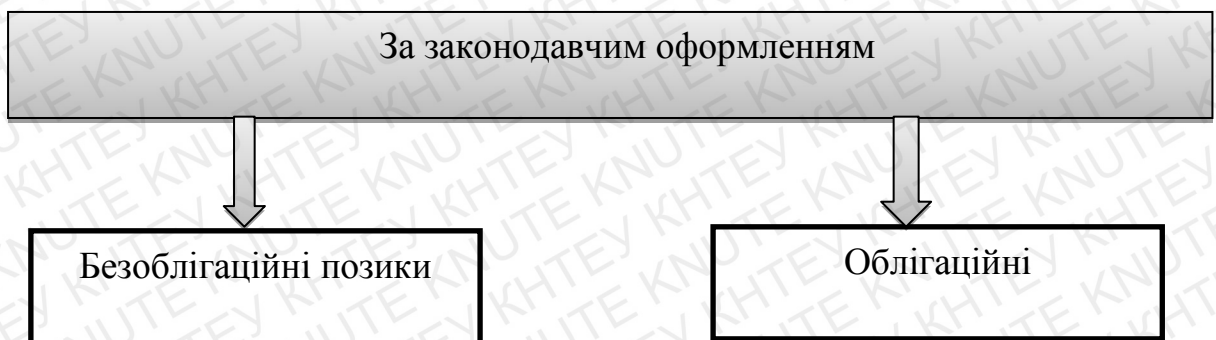

Рис. 1.3 Позики за законодавчим оформленням

Безоблігаційні позики – позики, які забезпечені підписним обов’язком між країнами та здійснюються відповідно до встановлених угод. Угодами між державами, зазвичай, здійснюється надання кредитів від урядів інших країн, міжнародних організацій та фінансових інституцій.

Облігаційні – позики які забезпечені цінними паперами.

За правом емісії позики діляться на:

- Державні;
- Місцеві (рис. 1.4).

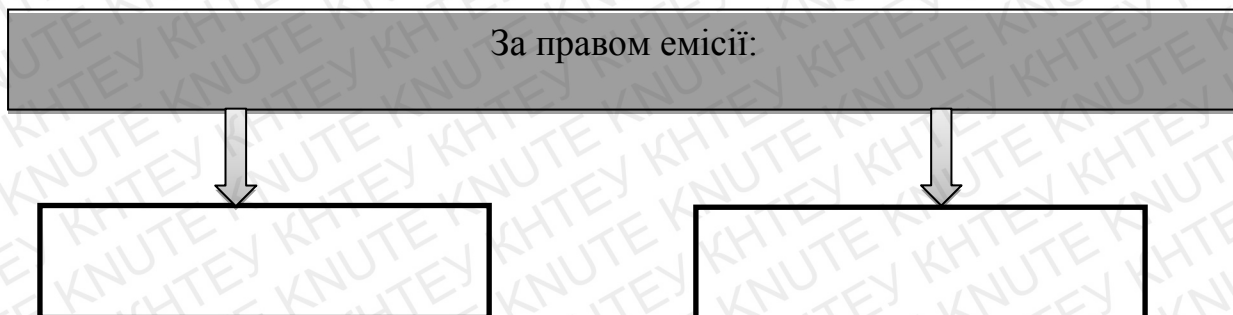

Рис. 1.4 Позики за правом емісії

Надання державних кредитів здійснюється уповноваженими центральними органами. Місцеве кредитування здійснюється уповноваженими на те державними органами.

За встановленням забезпечення позики бувають:

- Без заставні;
- Заставні (рис. 1.5).

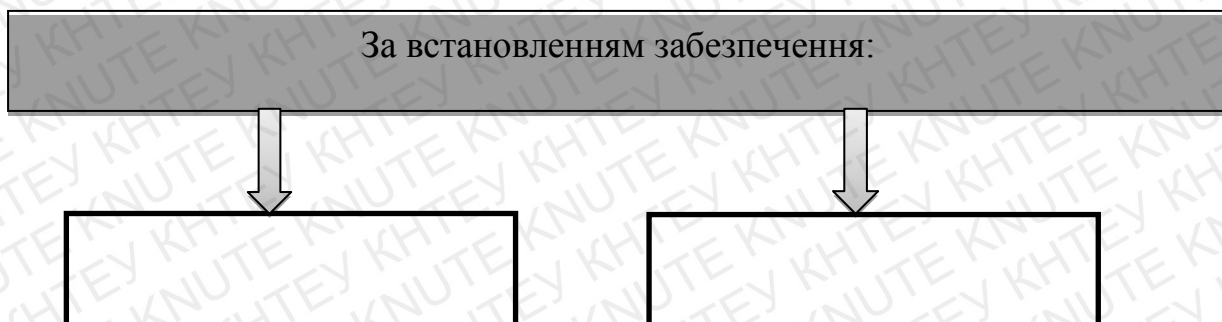

Рис. 1.5 Позики за встановленням забезпечення

У без заставних позиках відсутнє будь-яке фінансове забезпечення виконання зобов'язання. Безпечність таких кредитів визначається статусом у світовому співтоваристві та авторитетом країни. Зазвичай, на практиці використовують саме такий тип позик, оскільки вважається, що держава як позичальник вже є безпечною.

У свою чергу, заставне кредитування це надання позики погашення якої відбувається забезпечено визначеною заставою. Загалом, таким видом

користуються позичальник у безпечності якого кредитор не може бути цілком певен, що призвело до отримання додаткових гарантій.

За способом звернення позики бувають:

- Ринкові;
- Неринкові (рис. 1.6).

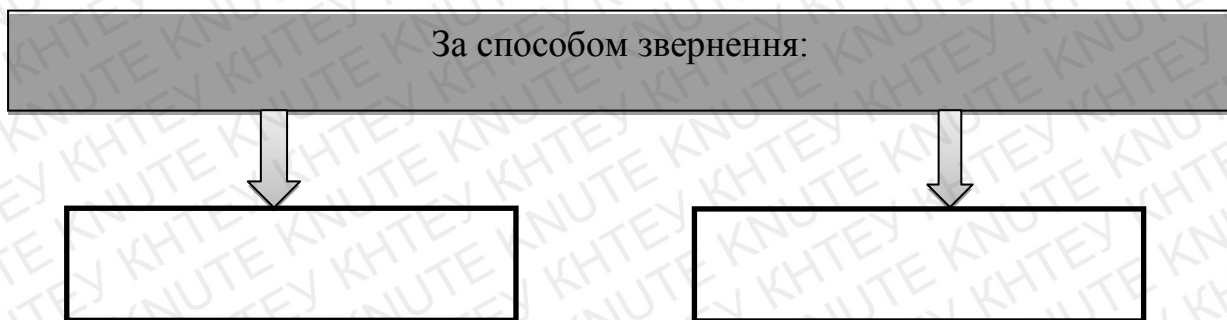

Рис. 1.6 Позики за способом звернення

Ринковими позиками виступають цінні папери, які мають можливість обертатися та вільно перепродаватися після того як їх було розміщено на ринку. У державах з розвинуеною економікою та виробничим сектором доля таких кредитів сягає 70% від усіх боргових зобов'язань країни. До неринкових відносять кредити, які не надають можливість проходу цінних паперів на ринок їх держателі не можуть їх перепродати. Держателем виступає інвестор, який здійснює покупку в уряді і тільки він має право користуватися папером. Головним завданням випуску неринкових паперів є приєднання до позичкового сектора незначних збережень населення.

За строком погашення зобов'язання позики можуть бути:

- Короткострокові;
- Середньострокові;
- Довгострокові (рис. 1.7).

Рис. 1.7 Позики за строком погашення зобов'язання

До короткострокових слід віднести підтримку, яка надається строком до 1 року. Середньострокові включають надання кредитів терміном від 1 – 5 років. І терміном більше ніж на 5 років надаються довгострокові позики.

За різновидом виплати доходу позики бувають:

- Процентні;
- Виграшні;
- Дисконтні (рис. 1.8).

Рис. 1.8 Позики за різновидом виплати доходу

Відповідно до процентних позик дохід виплачується у формі позичкового процента. У таких розрахунках може бути встановлена конкретна ставка або змінна в залежності від різноманітних ситуацій. Здійснення платежів може відбуватися або щорічно, раз на півріччя, щоквартально або відповідно до укладених домовленостей сторін.

У разі виграшних позик виплата провадиться через тиражі-виграши. Прибуток одержують лише кредитори-переможці. Такий різновид є рентабельним при невеликих розмірах наданого кредиту, що припадає на 1 особу, через що відсотковий прибуток не в силі суттєво заохочувати надання кредитів державі.

Дисконтні кредити полягають у придбанні цінних паперів за меншою вартістю при повному погашенні.

За характером погашення заборгованості:

- Одноразова виплата;
- Виплата частинами (рис. 1.9).

За характером погашення основного зобов'язання позичальник має

право сплатити як одноразово своє зобов'язання так і частинами. Відповідно до домовленостей між сторонами.

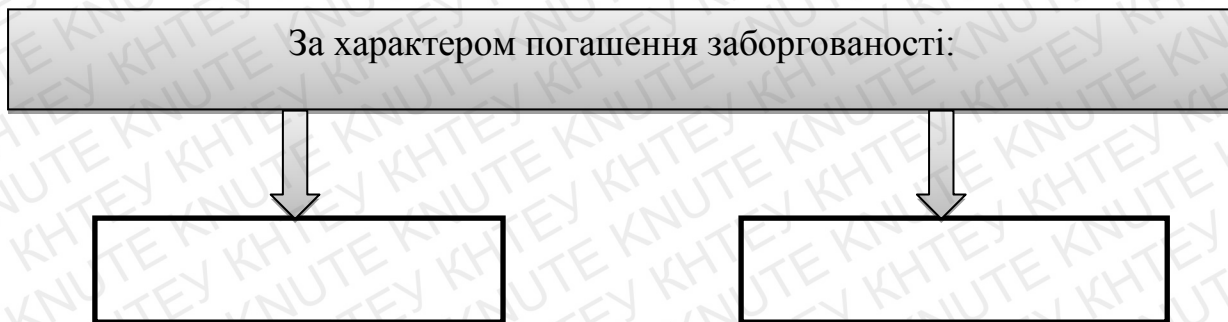

Рис. 1.9 Позики за характером погашення заборгованості

У випадку виплати частинами, може бути використано один із різновидів оплати:

1. Кредит виплачується однаковими долями продовж декількох років;
2. Виплата здійснюється кожен раз збільшеними розмірами суми;
3. При виплаті позики з кожним наступним разом сума спадає.

Зазвичай, розрахунок між країнами здійснюється за першим критерієм або одноразово у відповідності до домовленостей між державами та створеними угодами між такими. Другий критерій використовується, коли завбачається в майбутньому підняття щороку прибутків країни. Останній критерій застосовується навпроти, коли прибуток держави стане скорочуватися або у разі збільшення державних витрат.

Джерелом для здійснення виплат по наданим кредитам можуть виступати:

1. Прибутки отримані від наданих позик, які були реалізовані у формі інвестицій у потужні проекти;
2. Допоміжні приливи з податків;
3. Заощаджені кошти від скорочення витрат;
4. Випуск грошових коштів;
5. Залучення від розміщених нових кредитів гроші (рефінансування боргу).

Одним з головних джерел для здійснення виплат по державним кредитам

є прибуток, який одержується з інвестицій запозичених грошей. Одержання допоміжних податків може також виступати одним з головних джерел у виплаті, але таке використання призводить до відповідних дій з боку уряду таких як збільшення податкової бази, зростання старих ставок податків та створення нових. Випуск грошових коштів не є рентабельним джерелом, оскільки через зростання грошових коштів може виникнути інфляція, яка призведе до знецінення грошей, які повинні були бути повернутими. Рефінансування також є нерентабельним кроком, так як такі дії будуть лише сприяти підвищенню боргових зобов'язань у країні. У разі неодноразового проведення даного заходу, у майбутньому такі дії можуть викликати неплатоспроможність країни.

Рентабельність державних позичкових операцій здійснюється за формулою:

$$E \equiv \frac{H-B}{B} \times 100\% \quad , \quad (1.10.)$$

Де H – надходження позики для країни;

B – витрати за позикою для країни.

Але при цьому розмір приливів позики та їх переважання над витратами за платіжними операціями не дають повної інформації з приводу їх рентабельності. Адже варто брати до уваги окрім цього корисливий ефект здійснення кредитів на стан бюджету, грошовий обіг та розвиток економіки [12].

У відповідності до положень, що зазначені в Угоді про Асоціацію з ЄС Україна зобов'язалась привести свою законодавчу, економічну, політичну сферу до такої, яка є прийнятною до стандартів Європейського Союзу та імплементувати міжнародно-правові норми. З метою забезпечення розвитку країн останні надають можливість здійснювати міжнародну торгівлю між суб'єктами господарювання. Оскільки така діяльність спричиняє появу властивих їй небезпек, виникла необхідність створення безпечних форм здійснення міжнародних розрахунків між ними. Це призвело до появи

специфічних видів здійснення розрахунків при яких почали залучати банківські установи. Із залученням таких установ суб'єкти господарювання почали активно здійснювати операції між іноземними підприємствами, оскільки такі установи беруть на себе обов'язок здійснювати повний контроль за дотриманням покладених на них функцій.

Якщо брати до уваги міжнародні розрахункові відносини, що охоплюють міжнародні товарні відносини, то варто зазначити, що були прийняті на конференціях у Женеві в 1930 та 1931 роках Міжнародні Вексельна та Чекова конвенції. Конвенції поклали початок створення одноманітного вексельного та чекового законодавства, була здійснена ліквідація суперечностей та труднощів у користуванні розрахунками. Покращення даного законодавства покладено на Комісію з права міжнародної торгівлі при ООН.

Форми міжнародних розрахунків поділяються на:

1. Документарні (акредитив та інкасо);
2. Недокументарні (авансовий платіж, платіж на відкритий рахунок, банківський переказ, розрахунковий чек, вексель) [13, с. 74].

Форма здійснення розрахунків обирається на розсуд сторін відповідно до домовленостей між ними. Здійснення такого виду розрахункових відносин врегульовано Уніфікованими правилами та звичаями для документарних акредитивів (Uniform Customs and Practice for Documentary Credits — USP) від 01.01.1993 № 500. Такі норми призначені для платежів всіма акредитивами.

Правилами закріплюється:

- поняття та види акредитивів;
- способи і порядок їх здійснення та передачі;
- обов'язки та відповідальність банків;
- обов'язкові умови до документів, які пред'являються до акредитива, і порядок їх подання;
- інші положення, які виникають у практиці розрахунків акредитивами;
- тлумачення різних термінів [14].

Відповідно до правил акредитивів це вид безготівкових розрахунків згідно з яким його заявник зобов'язує банківську установу здійснити платіж іншій стороні (постачальнику) за його товар, послугу чи роботу.

За акредитивної форми розрахунків платник та одержувач залучають до відносин свої банківські установи, які покликані здійснити акредитив. Платник надає своєму банку заяву на відкриття акредитиву в свою чергу банк платника списує кошти з його рахунка разом з чим здійснює переказ коштів до банку одержувача. Останній виконує зарахування коштів на рахунок та повідомляє щодо акредитивів. Після цього одержувач виконує свої зобов'язання та надає банку належні документи (рис.1.12)

Рис. 1. 12 Схема розрахунку за формою документарного акредитива

Банківські установи здійснюють між собою оформлення кореспондентських відносин. Але і сьогодні виникає проблема недовіри іноземних банків до українських. Вітчизняні суб'єкти господарювання, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність користуються документарною формою акредитиву у міжнародних розрахунках за імпорними операціями з економічно розвинутими державами Західної Європи, Північної Америки, Японією. Така діяльність виконується зважаючи на можливість виникнення ризиків з боку української сторони в економічній, політичній сферах та у зв'язку з не великою платоспроможністю партнерів по домовленостях.

У відповідності до зазначеного ми бачимо, що акредитивна форма

розрахунків є однією з найуживаніших. Це пов'язано з потужною правовою базою та захистом суб'єктів господарювання від можливих небезпек. Такий захист одержується за рахунок участі банківських установ з обох сторін.

Заради усунення ризиків не платежу з однієї сторони та не постачання товарів з іншої застосовується інкасо. Така форма розрахунків здійснюється у відповідності до прийнятих Міжнародною торговою палатою «Уніфікованих правил з інкасо». Остання редакція Уніфікованих правил є публікацією МТП № 522, виданою в 1995 р. (попередню редакцію було видано в 1978 р., публікація МТП № 322).

Правила Палати здійснюють регулювання відносин відповідно до останніх у разі зазначення сторонами у домовленостях, що вони діють відповідно до таких. Разом з цим, правила використовуються в міжнародній банківській діяльності. Керуючись Уніфікованими правилами, а також наявними звичаями можна розкрити термін розрахунків за інкасо [15, с. 12].

Інкасо міжнародне (італ. *incasso* — виручка, виторг) — вид міжнародних безготівкових розрахунків, яка означає зобов'язання банку однієї країни одержати за дорученням експортера від імпортера суму платежу за контрактом проти передання документів (фінансових, комерційних) і перерахувати її експортеру.

Розрахунок по інкасо здійснюється за умови укладання між експортером та імпортером договору. Договір, який укладається між сторонами є таким, що прямо не впливає на розрахунок за схемою інкасо. В розрахунках за наведеним видом приймають участь такі суб'єкти, як:

1. Експортер (довіритель);
2. Імпортер (платник);
3. Банк експортера (банк-ремітента);
4. Банк імпортера (інкасуєчий банк або банк який подає документи);
5. Перевізник.

Вказана операція виконується шляхом надання довірителем товару перевізнику, останній надає документи довірителю, який передає їх своєму банку, банк експортера надає такі документи банку платника, останній

здійснює передачу платнику, після чого вже виконується платіж. Платник сплачує кошти своєму банку, банк платника перераховує їх до банку довірителя після чого вони зараховуються на його рахунок (рис. 1.13).

Рис. 1.13 Схема розрахунку за формою інкасо

Як ми бачимо, інкасо це одна з провідних форм міжнародних розрахунків, здійснення якої регулюється як на міжнародному так і на національному рівнях. Але у зв'язку з не передбаченням деяких умов з приводу здійснення оплати документів, великим проміжком часу від моменту поставки товару до моменту отримання документів та зарахування коштів на рахунок експортера такий вид не користується значною популярністю у порівнянні з акредитивною формою.

Такий вид фінансових відносин здійснюється не дуже часто. Це пов'язано також з тим, що у порівнянні, наприклад, з акредитивом та банківською гарантією інкасо не в силі майже повністю зменшити загрози суб'єктів господарювання через відсутність обов'язку у банківській установі розрахунку за документи.

Через те, що суб'єктам різних країн складно зробити висновок щодо

здатності виконання обов'язків один одного повстає питання з забезпечення здійснення обов'язків останніми. Набув поширення такий спосіб забезпечення як банківська гарантія [16, с. 87].

Банківська гарантія — самостійний і незалежний письмовий обов'язок банку-гаранта виплатити грошові кошти в розмірі, визначеному в гарантії, бенефіціару гарантії у випадку нездійснення або неналежного здійснення обов'язку з боку третьої особи (принципала) [17].

За такої боржник відкриває заявку на видачу гарантії, банк принципала або надає пряму гарантію до кредитора, або здійснює контргарантію із застосуванням банківської установи кредитора (рис.1.14)

Рис. 1.14 Схема банківської гарантії

Вона набула поширення у міжнародних торгівельних відносинах, виступаючи одним із засобів забезпечення виконання обов'язку. Відомою та загальновизнаною вона стала після залучення інвестицій для видобутку нафти, будівництва інфраструктури та великих виробничих підприємств на Близькому Сході. Але і досі правове підґрунтя таких відносин визначається далеко не усіма національними законодавствами. Тому варто звертати увагу на встановлення умов договору.

Намагання врегулювати на законодавчому рівні вказані відносини втілювались досить давно. Провідну роль у розробленні правової бази відіграла Міжнародна Торгова Палата створивши Уніфіковані правила для

договірних гарантій (документ № 325)¹, та Типові зразки для випуску договірних гарантій (1983 р., публікація МТП № 406) [32, с. 85].

Престиж правил сприяв створенню та виходу у світ 1991 р. Уніфікованих правил з гарантій на першу вимогу (ICC Uniform Rules for Demand Guarantees, документ № 458) і Типових зразків для випуску гарантій на першу вимогу (публікація МТП № 503).

Такі правові акти визначають основні умови, права та обов'язки по цим відносинам відповідно до яких при одержанні письмової вимоги чи будь-якого іншого документу, вказаного у такому виникає обов'язок сплати зі сторони гаранта чи емітента коштів при цьому не має значення виконала сторона розрахунок чи ні [17].

Відповідно до вказаного, у практиці міжнародної торгівлі банківська гарантія, зазвичай, визначається домовленістю між сторонами та за допомогою міжнародного та національного права. При цьому найчастіше використовується законодавство держави — місця перебування банку.

Одним із способів оплати у міжнародному та національному праві дуже часто використовується вексель.

Вексель (нім. — Wechsel — зміна, обмін) — цінний папір, який включає безумовне абстрактне грошове зобов'язання векседавця сплатити після настання терміну визначену грошову суму власнику векселя (векселетримачеві).

Існують такі види векселя:

1. Простий вексель (соло);
2. Переказний (тратта).

Простий вексель (соло) — нічим не зумовлений обов'язок позичальника (векседавця) оплатити позикодавцю (векселетримачеві) конкретно визначений борг у вирішений термін та місці.

Просту форму грошового зобов'язання (прості векселі) за міжнародних розрахунків використовують значно рідше, ніж переказні. Простий вид векселя застосовується частіше у міжнародних публічних відносинах, наприклад, у разі здійснення участі в міжнародних фінансових організаціях

держава сплачує деякий розмір внеску грошовими коштами, а іншу частину наданням векселю. В свою чергу, у міжнародних розрахункових відносин з приватного права частіше використовується переказний вексель.

Переказний вексель (тратта) — письмове розпорядження векселедавця (трасанта), надісланий боржнику (трасату), здійснити оплату третій особі (ремітенту) у визначений строк запозичений розмір грошових коштів. У таких відносинах трасант є і позикодавцем до особи, яка повинна сплатити борг так і боржником до особи на яку був створений вексель (ремітента) (рис.1.15)

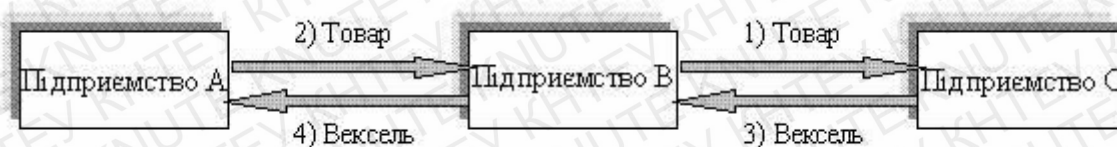

Рис. 1.15 Схема переказного векселя

Такий документ підлягає дотриманню жорсткої форми у відповідності до правових норм, які визначають таку.

Зі створенням такого виду фінансових відносин країни одночасно створили законодавство, яке має на меті врегулювати основні проблемні питання. Відповідно до цього у Женеві було ухвалено вексельне законодавство. Сторони при укладанні договірних відносин, передбачають у контракті правове законодавство відповідно до якого здійснюються відносини. Грунтуючись на основі ухваленого законодавства було прийнято рішення привести своє вітчизняне законодавство до стандартів міжнародного. Україна також взяла на себе такий обов'язок [17, с. 22].

Окрім наведених можливих до використання видів фінансових відносин існує ще чек. Здебільшого він не набуває великого поширення та використання між сторонами. Але має місце у системі розрахунків і тому. До чеку відносять вартісний папір визначеної форми, котрий вміщує наказ особи, яка надала чек до платника виконати розрахунок вказаних коштів суб'єкту, який одержав чек у безготівковій або натуральній формі.

Така форма є вигідною для платежу у випадку якщо особа, що здійснює

платіж цілком невпевнена у постачальнику, а останній не бажає віддавати поставку до отримання гарантій по оплаті. Такий спосіб застосовується у завершальному платежі у разі закриття боргових обов'язків, штрафів та інше.

Так само як і минулі форми чекові платежі врегульовуються Женевським чековим законодавством та вітчизняними законами.

Згідно до міжнародно-правових норм у випадку виникнення розбіжностей, з приводу їх обігу використовується законодавство держави у якій створили чек.

Відповідно до положень Женевського права строк надання чека до платежу у державі його створення становить 8 днів, у розрахунковому обороті між державами Західної, Східної Європи та Середземномор'я — 20, а в міжконтинентальному розрахунковому обороті — 70 днів. Такі строки починають діяти з дня, визначеного у чеку, як дата виставлення чека [19, с. 59].

Відповідно до вказаного, ми бачимо, що чекова форма здійснення розрахунків закріплена на законодавчому рівні та може бути використана при оплаті послуг, товарів, роботи.

Але такий вид не спроможний посісти визначальне місце серед інших наведених форм. Така проблема спричинена тим, що чек може мати розбіжності з національним законодавством, що буде перешкоджати отриманню коштів; існує небезпека його втратити у випадку передання поштою; він може бути не сплаченим.

Однією з частіше вживаних видів платежів виступає банківський переказ. Але здійснення такого може викликати небезпечні явища. Така ситуація виникає через те, що гроші, котрі надійшли на рахунок іншої сторони не можуть бути повернуті. Відмінними його ознаками є невелика ціна за послуги банку, поганою ознакою є можливість неотримання поставки при сплачених грошових коштах [20].

Отже, підсумовуючи розгляд правових засад міжнародних розрахунків, зазначимо, що кожен з видів розрахунків безготівкової форми має свої переваги та недоліки.

Відповідно до зазначеного ми бачимо, що міжнародні розрахунки у публічному праві здійснюються за допомогою надання підтримки та інвестицій. Підтримка надається шляхом надання позик. Такі позики надаються протягом короткострокового, середньострокового або довгострокового терміну. Вони можуть бути здійснені у без заставній та заставній формах, у разі якщо сторони не можуть бути впевнені у безпечності застосовується заставна форма. Але у зв'язку з тим, що держава вже вважається безпечним позичальником застосовується без заставна форма до такої. До здійснення погашення платежу може застосовуватись як одноразова виплата так і виплата частинами. При погашенні боргових зобов'язань країни частіше всього використовують прибуток з наданих позик, які були здійснені у формі інвестицій у виробничі проекти. Зазвичай, усі надані позики країна повинна сплатити разом з нарахованим відсотком відповідно до домовленостей.

У зв'язку з поступовою інтеграцією України до Європейського Союзу наша країна здійснює усі зусилля для розвитку держави. Від так, ми приєднуємося до міжнародно-визначених законодавчих актів та намагаємося привести свою діяльність до рівня розвинутих країн. Банківські установи налагоджують кореспондентські відносини з іноземними банками. Система діяльності з іноземними банками ще не набула достатнього розвитку, через що Україна повинна і подалі продовжувати вдосконалення фінансових відносин, за допомогою удосконалення правових аспектів у цій сфері, а також створювати стверджувальне інформаційне поле з приводу платоспроможності та безпечності держави її банків та суб'єктів господарювання.

1.3. Забезпечення міжнародних розрахунків

Міжнародні розрахунки включають умови та порядок виконання розрахункових операцій, які здійснюються міжнародною практикою, встановлені міжнародними документами та звичаями та щоденну практичну діяльність банків щодо їх здійснення. Основну роль у міжнародних розрахунках виконують найбільші банківські установи [21].

Міжнародні розрахункові відносини у публічній сфері виникають між державами з різним економічним становищем. У зв'язку з прагненням налагодити світову економічну ситуацію країни почали об'єднуватись з метою створення міжнародних організацій. Міжнародні фінансові організації покликані у своїй діяльності створювати безпечне економічне середовище для держав та стимулювати розвиток економіки.

Такі установи, як МВФ та МБРР провадять свою діяльність з банківськими установами держав шляхом надання позик та інвестицій на безготівкові рахунки. Позики державам надаються у відповідності до здійснення умов вступу до організацій, а також згідно з чинним міжнародним законодавством та національними правовими актами. У разі порушення виконання умов держава може понести санкції та бути ліквідованою з учасників організації.

Здійснення контролю за переказом грошових коштів виконують уповноважені банківські установи, які здійснюють прийняття та відправлення грошей. З метою одержання та раціонального використання позики банки створюють окремі спеціальні рахунки на які здійснюється переказ. Головним банком у таких відносинах виступає Центральний банк держави. В Україні головним банком виступає Національний Банк України. У зв'язку з тим, що переказ здійснюється із залученням банків, нагляд за відправленням та отриманням коштів завжди є забезпеченим.

Однак, реалізація таких грошових коштів не завжди здійснюється за призначенням. Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк

реконструкції та розвитку мають право здійснювати всебічний нагляд та контроль за виконанням обов'язків з приводу використаних траншів. Аналізуючи практику одержання Україною підтримки ми бачимо, що остання здійснюється за домовленістю між сторонами дотримуючись положень Статей Угоди 1945 р. і здебільшого вона виконується декількома визначеними траншами, кожен такий транш безпосередньо зобов'язує країну до виконання конкретних умов договору. Такі окремо надані транші надають можливість організації простежити за поступовою реалізацією грошових коштів. У випадку якщо передбачені умови були неналежним чином здійснені, організація вправі зупинити передачу коштів на спеціалізований рахунок.

Зокрема, міжнародна установа вправі зупинити перерахунок інших траншів, відстрочити одержання грошових сум до моменту здійснення країною визначених умов. У випадку, якщо держава не виконує свої зобов'язання протягом терміну відстрочення міжнародний орган вправі зупинити надання позики протягом 30 днів з дня відстрочення (Розділ 7.03 Загальних Умов). Якщо країна не здійснює дотримання положень протягом наступних 90 днів орган має право відмовити в наданні позики.

Відповідно до ст. VI Розділу 2 Статуту МБРР ми бачимо, що у разі якщо країна-учасниця ухиляється від здійснення своїх зобов'язань перед органом, останній шляхом проведення голосування може припинити участь країни у організації строком на 1 рік. Варто зазначити, що такі дії ведуть за собою негативні наслідки, оскільки країна яка прагне поновити свій статус та приналежність до організації зможе реалізувати себе як учасника тільки у випадку, якщо буде прийняте рішення шляхом голосування та воно встановить таку саму більшість голосів як попередньо. У випадку здійснення припинення участі у організації країна все одно зобов'язана виконати свої обов'язки належним чином.

Якщо держава отримала позику вона зобов'язується звітувати щодо здійснених робіт та досягнутих цілей, які були поставлені. У випадку припинення надання позики через грошові розбіжності організація здійснює направлення уповноважених осіб заради проведення консультативних робіт. У

разі коли виникла розбіжність невелика за обсягом, кредитування країни має право бути продовженим. Якщо, навпаки, така розбіжність є суттєвою і вона юридично підтверджена сторони вступають у дебати з приводу виправлень у програмі відповідно до документації.

Фонд виступає зацікавленою стороною у здійсненні економічного розвитку країни та у майбутньому поверненні боргових зобов'язань разом з відсотками. Через це він активно створює стратегії у співпраці між країнами: заходи запобігання прострочення платежу, проводить співпрацю з усунення боргових обов'язків [22, с. 187].

Заходи зі запобігання прострочки платежу надають можливість здійснення спостереження Фондом за ситуацією, яка склалась на економічній на політичній арені, встановлення вимог яких повинна дотримуватись країна.

Заходи з співпраці поєднують у собі характеристики адаптації під різні державні ситуації враховуючи усі фактори впливу.

Як ми бачимо, міжнародні організації здійснюють безпосереднє забезпечення виконання зобов'язань їх учасниками. З метою налагодження економічного становища країни. Такі дії також викликані тим, що боргові зобов'язання країн-позичальниць здійснюють негативний вплив на ліквідність організацій.

Україна як держава також здійснює забезпечувальні заходи для міжнародних розрахунків. Така діяльність загалом проводиться через уповноважені установи. Уповноваженою установою з контролю за одержаними кредитами можна вважати Національний банк України. Відповідно до ЗУ «Про Національний банк України» [23] він здійснює регулювання розрахунків на території України, встановлюючи правила, форми і стандарти розрахунків. НБУ забезпечує контроль за розподілом коштів та за їх обігом у системі. Усі важливі операції з перерахування коштів до міжнародних організацій тощо здійснює головний банк України. Також протягом вказаного строку НБУ за розпорядженням уряду здійснює перерахування боргових зобов'язань зі сплатою відсотків за користування позикою. У разі здійснення стороною неправомірних дій така сторона понесе

покарання відповідно до міжнародного та національного законодавства.

У міжнародних торговельних правовідносинах забезпечення виконання зобов'язання здійснюється банками з якими співпрацюють суб'єкти господарювання. Банки у яких відкрита одна з форм міжнародного розрахунку здійснюють свої зобов'язання у відповідності до правових норм та звичаїв банківської діяльності. Через прозорість таких операцій дане питання з забезпечення виконання зобов'язань майже не досліджується вченими.

Для здійснення таких розрахунків банки використовують свої закордонні відділення і кореспондентські відносини з іноземними банками, що супроводжуються відкриттям рахунків «лоро» (рахунків іноземних банків у вітчизняному банку) і «ностро» (рахунків вітчизняного банку в іноземних). Більшість розрахунків виконується безготівковим способом за допомогою записів на рахунках у банках.

Заради виконання платежів банки використовують свої іноземні відділення та кореспондентські відносини з закордонними банківськими установами. Отже, забезпечення міжнародної розрахункової діяльності здійснюється як міжнародними органами, так і державами коштом уповноважених банків.

Висновок до розділу 1

Отже, відповідно до вищенаведеного зазначимо, що розвиток міжнародних розрахункових відносин відбувався поступово. З розвитком економічних потреб суспільства зростає економічний рівень життя. Як свідчать історичні факти, фінансові «банківські» відносини на внутрішньому рівні врегульовувались ще починаючи з VIII ст. до н. е. З роками створення банківської системи набувало все більшої сталої форми і дійшло до нас у сучасному вигляді. Запровадження міжнародних організацій таких як МВФ та МБРР виникли у післявоєнний період у зв'язку з низьким рівнем життя багатьох країн. Створення таких інститутів позитивно відобразилось на рівні життя країн.

Поглиблення міжнародних розрахункових відносин дозволило нам класифікувати їх за різними критеріям. Згідно з чим позики можуть бути як заставними так і без заставними; державними та місцевими; облігаційними та безоблігаційними; зовнішніми та внутрішніми; короткостроковими, середньостроковими та довгостроковими; процентними, вийграшними та дисконтними; з одноразовою виплатою та виплатою частинами.

В свою чергу у міжнародному торгівельному праві існують різні специфічні форми проведення міжнародних розрахункових операцій. Такі як: акредитив, інкасо, вексель, банківський переказ та чек. І Україна, як країна яка прагне до євроінтеграції повинна привести такі суттєві економічні форми до стандартів ЄС, з наступною імплементацією міжнародних норм у національне законодавство. Оскільки такі операції займають велику частку діяльності на міжнародному рівні.

Забезпечення публічних відносин здійснюється на багатосторонньому рівні. У такому забезпеченні приймає участь як кредитор так і позичальник, відповідно до домовленостей між ними та законодавства.

РОЗДІЛ 2. МЕХАНІЗМ ПРОВЕДЕННЯ БАНКІВСЬКИХ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ

2.1. Загальна характеристика правосуб'єктності МВФ та МБРР

На світовому рівні питання співробітництва у галузі валютних операцій та питань щодо останніх виникли ще після закликання у 1865 р. Латинським валютним союзом країн які не входили до складу учасників цієї організації. У 1867 р. заснована перша міжнародна валютна система – Паризька світова валютна система. Зміна срібного стандарту, який ґрунтувався на французькому франку, до золотомонетного стандарту був пов'язаний з прагненням відійти від Латинського валютного союзу [24, с. 525].

За твердженням Р.С. Ластри, до моменту проведення конференції у Бреттон-Вудсі не існувало інституційної системи міжурядової економічної співпраці, яка була санкціонована правом [25, с. 346].

Це сприяло виникненню потреби у створенні уніфікованих правил поведінки для усієї спільноти у таких суттєвих галузях як економіка та фінанси. Таким чином, розпочалась публікація у 1934 р. планів організації повоєнної міжнародно-фінансової системи. Значне місце посіли такі проекти:

1. План створення міжнародного стабілізаційного фонду Об'єднаних та Приєднаних націй, який був створений заступником міністра фінансів США Г. Д. Уайтом . Головною метою плану було вирішення платіжного балансу, а також досягнення стабільних обмінних курсів;
2. Проект Міжнародного клірингового союзу, створений директором Англійського банку та економічним радником Міністерства фінансів Англії М. Кейнсом. На базі плану «Пропозиції зі створення Міжнародного клірингового союзу». Тут було запропоновано становлення багатосторонньої платіжної системи та встановлення колективної відповідальності за впорядкування та врегулювання міжнародних валютних і

платіжних відносин. Для досягнення таких цілей однією із ідей виступало створення клірингового союзу, котрий емітував би власну валюту – банкор [26, с. 460].

Існували і інші плани зі сторони ряду провідних держав, усі вони повинні були розглядатися та вивчатись у всіх зацікавлених державах та в свою чергу були предметом для розмов у Вашингтоні 1943 р.

Проведення навесні наради в Атлантик-Сіті у 1944 р. стала наслідком доведення до світу 22 квітня 1944 р. «Спільної заяви експертів Об'єднаних та Приєднаних Націй про створення Міжнародного валютного фонду». Даний факт послугував підґрунтям для проведення світової валютно-фінансової конференції ООН яка здійснилась у Бретон-Вудсі (США) 1-22 липня 1944 р. Остання створила поступливий варіант світової валютно-фінансової системи, ухвалила та підписала «Угоду про Міжнародний Банк реконструкції та розвитку», Статті Угоди Міжнародного валютного фонду, які в свою чергу виступають Статутом організації. Відповідні статті набрали чинності 27 грудня 1945 р.; основну діяльність Фонд розпочав з 1 березня 1947 р. [27, с. 113].

Загалом, Бреттон-Вудська система мала на меті започаткування трьох світових організацій: МВФ – з ціллю світового фінансового співробітництва; МБРР – заради допомоги у світовому розвитку; та Міжнародної Організації Торгівлі - за для співробітництва з торгівельних проблем. Проте, започаткування останньої був відхилений Конгресом США. Тільки у 1955 р. взяла свій початок така організація як Світова Організація Торгівлі.

СРСР не увійшов до складу держав-учасниць цих двох організацій так і не ратифікувавши Угоди про створення МВФ та МБРР.

Від так, політична та економічна криза послугувала передумовою розробки міжнародних фінансових організацій. Одні країни постраждали від воєнних дій, окупації та країни які прагнули термінової відбудови економічного положення та ті економіка яких залишилась недоторканною. Останньою можливістю було об'єднання країн задля усунення наслідків.

Україна як суверенна та незалежна країна вступила до міжнародного валютного фонду та до Міжнародного банку реконструкції та розвитку 3 вересня 1992 року згідно з Законом України від 3 червня 1992 р. № 2402-XXII «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства з гарантій та інвестицій» [28].

Міжнародний валютний фонд являє собою міждержавну багатосторонню організацію, яка має статус спеціалізованого закладу Організації Об'єднаних Націй [29, с. 85].

Згодом Міжнародний Валютний Фонд трансформувалася в усесторонню міжнародну організацію, яка безпосередньо займалася регулюванням міжнародних валютних, кредитних відносин, гарантуванням платоспроможності держав та здійсненням контролю за дотриманням покладених на неї функцій та завдань. МВФ досяг значних успіхів у своїй діяльності як основний міжнародний орган по врегулюванню світової економіки, головних фінансових цілей та завдань, здійснюючи при цьому істотну вагу на прийнятті рішень «сімки» [30].

Відповідно до ст. 1 Статуту МВФ переслідує наступні цілі:

1) Сприяти розвитку міжнародного співробітництва у валютно-фінансовій сфері в рамках постійно діючої організації, що забезпечує механізм для консультацій і спільної роботи над міжнародними валютно-фінансовими проблемами;

2) Сприяти процесу розширення і збалансованого зростання міжнародної торгівлі і за рахунок цього, домагатися досягнення і підтримки високого рівня зайнятості і реальних доходів, а також-розвитку виробничих ресурсів усіх держав-членів, розглядаючи ці дії як першочергові завдання економічної політики;

3) Сприяти стабільності валют, підтримувати упорядкований валютний режим серед держав-членів і уникати використання девальвації валют з метою отримання переваги в конкуренції;

4) Надавати допомогу у створенні багатосторонньої системи розрахунків по поточних операціях між державами-членами, а також-в усуненні валютних обмежень, що перешкоджають росту світової торгівлі;

5) За рахунок тимчасового надання загальних ресурсів Фонду державам-членам, при дотриманні адекватних гарантій створювати в них стан упевненості, забезпечуючи тим самим можливість виправлення диспропорцій в їх платіжних балансах без використання заходів, які можуть завдати шкоди добробуту на національному або міжнародному рівні;

6) Відповідно до вищевикладеного – скорочувати тривалість порушень рівноваги зовнішніх платіжних балансів держав-членів, а також-зменшувати масштаби цих порушень.

Як ми бачимо із положень Статуту Фонд та країни-засновниці прагнуть налагодження економік країн, шляхом надання допомоги у технічному секторі країн, що призведе в свою чергу до збільшення робочих місць, а від так до поліпшення стану останніх, нормалізувати валютний режим держав їх співробітництво.

Кредитування Міжнародним валютним фондом, а також висновок щодо економічної політики відповідної країни-позичальниці вказує урядам та банкам на її платоспроможність. Через що виникає у інших сторін довіра до такої та змога відкласти погашення своїх боргів. Із цього випливає також, що у разі ненадання такої допомоги для цієї країни буде перекритий вхід на цей ринок.

Міжнародний валютний фонд є міжнародною міжурядовою організацією створеною державами для координації співробітництва держав у валютній сфері. Він виконує роль інституційної основи сучасної світової валютної системи.

Існує два основні аспекти діяльності нагляду МВФ: двосторонній нагляд, або оцінка політики кожної держави-члена та надання рекомендацій щодо заходів цієї політики, і багатосторонній нагляд, або спостереження, за світовою економікою. Нагляд за валютною політикою країн-членів є безперервним процесом [31, с. 87].

На сьогодні МВФ збільшує рівень надання кредитів та здійснює тісну співпрацю з Світовим банком. До банку належать тільки дві міжнародні організації: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) і Міжнародна асоціація розвитку (МАР).

Світовий банк не є «банком» в звичайному сенсі, оскільки, на відміну від інших подібних фінансових інститутів, створений не для отримання прибутку. Кожна його установа (МБРР і МАР) виконує певну роль у забезпеченні сталого зменшення бідності й в підвищенні рівня життя населення країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються, за допомогою надання кредитів (позик), гарантій, грантів, аналітико-консультаційних послуг, технічної допомоги [32].

Концепція суб'єкта міжнародного права зв'язана з характеристикою міжнародної правосуб'єктності – універсального поняття для зазначення міжнародної правоздатності та дієздатності. Форму міжнародної правосуб'єктності становлять головні права та обов'язки суб'єкта міжнародного права, які витікають з міжнародно-правових норм. На думку П.М. Бірюкова міжнародна правосуб'єктність за своїм походженням поділяється на фактичну та юридичну. Згідно до чого мають місце два різновиди суб'єктів міжнародного права: первісні (суверенні – держави) та похідні (не суверенні) [33, с. 17].

У літературі зустрічаються відмінні підходи до терміну міжнародної правосуб'єктності міжнародних організацій. Відповідно до чого у наукових підручниках радянських країн, існують різні за своєю природою аргументи та заперечення міжнародної правосуб'єктності міжнародних організацій. Відповідно, судження В. М. Шуршалова опирається на зіставленні правової природи країни та правової природи міжнародної організації. «Якщо вважати, що міжнародна організація є суб'єктом міжнародного права, то міжнародно-правові відносини із відносин координаційних, що мають місце коли суб'єкт – держава, перетворюються у відносини субординаційні, таким чином порушується природа міжнародних відносин. Але бути таким суб'єктом як

держава міжнародні організації не можуть, оскільки не володіють суверенною владою...» [34, с. 74].

На думку І. І. Лукашука, задля того «щоб користуватись нехай навіть «найменшою правосуб'єктністю» володіти «правосуб'єктним характером», потрібно бути суб'єктом права хоч би з тими чи іншими обмеженнями» [35, с. 60].

На думку О. О. Шибаєва, у світовому праві так само як і у національному імовірно суб'єкти права різних типів, і у випадку коли міжнародні організації не мають відповідних юридичних властивостей, якими володіє країна, це не вказує на те що останні не здатні бути суб'єктом міжнародного права. Міжнародні організації мають право бути суб'єктами світового права, але з особливим статусом правосуб'єктність яких носить похідний характер [36, с. 87].

Суперечки та дебати у міжнародній літературі щодо правосуб'єктності світових організацій все ж таки надали можливість вивести точку зору з приводу широкого кола суб'єктів нинішнього світового права – держави, міжнародні організації, юридичні та навіть фізичні особи. Це судження і сьогодні підтримується більшістю вчених та має місце у правовому житті.

Віденська Конвенція «Про право договорів між державами і міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями» 1986 р. у своїй преамбулі зазначила, що «міжнародна організація має таку правоздатність укладати договори, котра потрібна для виконання її функцій, досягнення її цілей та завдань».

За твердженням Моїсеєва, світову правосуб'єктність міжнародній організації надають країни-засновниці. Також автор відзначає два різновиди суб'єктів міжнародних відносин – універсальний та похідний. «На відміну від універсальної правосуб'єктності держав, правосуб'єктність міжнародних організацій носить особливий характер, обмежений рамками установчого договору» [37, с. 20].

За словами Л.А. Левіної світова правосуб'єктність міжнародних фінансових організацій має особливий характер. Цей особливий характер

витікає з того, що останній являється вторинним, тобто таким що походить від правосуб'єктності країн так як на відміну від країн, які є суб'єктами світового права через притаманний їм суверенітет, міжнародні організації наділяються визначними правами та обов'язками у підсумку узгодження воль країн-членів, що безпосередньо відображається в установчому акті організації [38, с. 42].

Так вважає і Г. В. Ігнатенко зазначаючи, що «організація становиться суб'єктом, у разі якщо країни-члени наділять останню відповідними правами та обов'язками». У разі якщо правосуб'єктність країн не обмежується ні предметом законодавчого регулювання, ні обсягом повноважень, то остання визначається тими чіткими завданнями та цілями, встановили країни в установчому акті [39, с. 83].

Відповідно до викладеного можна зазначити, що навіть у разі якщо міжнародна організація є суб'єктом міжнародного права вона все рівно неспроможна заявляти свої права на однакову позицію з державами. Обсяг правосуб'єктності організації буде являтися меншим у порівнянні з таким обсягом держав та буде мати цільовий характер. Виникнення та припинення (ліквідація МО) останньої існує у тісному взаємозв'язку від волі країн-членів. Правосуб'єктність організації отримує об'єктивний та самостійно існуючий характер з миті створення такої країнами.

МВФ та МБРР отримують здатність мати права та обов'язки згідно з нормами світового права через узгоджені Бреттон-Вудські угоди. Світова правосуб'єктність останніх володіє функціональним характером, що проявляється у договірній правоздатності та дієздатності. Вони провадять свою діяльність тільки у сфері міжнародних фінансових відносин. Праця МВФ та МБРР скерована в основному на кредитно-фінансову й валютну співпрацю між їх країнами-учасницями. У ст. 6 Віденської конвенції 1986 р. закріплено право міжнародних фінансових організацій на укладення міжнародних договорів з країнами та іншими міжнародними організаціями. Наявність міжнародної правосуб'єктності говорить нам про існування самостійної волі. Існування останньої надає можливість члену міжнародного співробітництва здійснювати відповідні міжнародні дії та встановлює можливість існування

суб'єкта права. Якщо порівнювати волю міжнародної організації з державною, стає вже зрозумілим, що воля першої є значно «ізольованою» від воль держави та інших суб'єктів міжнародного права. Але це все рівно позитивно відображається на тому, що завдяки її наявності міжнародна організація стає учасником міжнародно-правового спілкування, автономною міжнародною особистістю. Наявність самостійної волі надає можливість приблизитись до рівня країн-засновниць та являтися у деяких аспектах поручителем норм міжнародного права. Проте така самостійність у цю же мить є похідною. У зв'язку з тим, що вона взяла свій початок через вияв воль країн-учасниць.

На думку Т. М. Нешатаєва, вступ у дію статуту організації стало результатом появи досі не баченого суб'єкта міжнародного права, який не є схожим з країнами, що були його творцями. Заснована країнами організація володіє особистою волею й обсягом повноважень, потрібних для здійснення її завдань. Повноваження організації окреслюються не тільки положеннями статуту, але і її особистими цілями та принципами. Такий фактор надає можливість організаціям виконувати діяльність, потрібну задля досягнення поставлених цілей. [40, с. 75].

Переважною кількістю голосів міжнародної фінансової організації можуть бути прийняті обов'язкові для країн-учасниць рішення через що повстає питання про присутність у роботі організацій рис наднаціональності та правотворчості її життя.

Нажаль, на сьогодні існують певні прогалини як у законодавчій так і у правовій базі. Досі наукова література не надає нам конкретного тлумачення такого явища.

Започаткування Міжнародного валютного фонду та Міжнародного банку реконструкції та розвитку послугувало етапом еволюції наднаціональності. Ст. VIII Статуту МВФ вказує на те, що у разі відсутності згоди організацій на обмеження щодо платежів, переказів з поточних міжнародних операцій, на застосування дискримінаційної валютної системи та множинності валютних курсів країни-учасниці нездатні вчиняти такі дії. Також, у відповідності до п.7,

8 ст. XII такого положення країни-учасниці мають за необхідне постійно надавати Фонду статистичну інформацію про рівень економіки країни, а також надавати можливість приїзду до держави уповноважених осіб МВФ задля детального аналізу економічної ситуації такої.

МВФ взяв на себе обов'язок спостерігати за валютною політикою країн-учасниць. Країни не можуть здійснювати на власний розсуд вплив щодо валютного курсу з метою нанесення негативних дій міжнародній валютній системі, вживати такий курс на благо собі, з метою накопичення неправомірних коштів на власних рахунках, обмежувати поточні міжнародні операції.

Міжнародним валютним фондом та Міжнародним банком реконструкції та розвитку створюються програми структурних перетворень та здійснюється безпосередній контроль за їх виконанням у чому спостерігається деякий прояв наднаціональності таких організацій. Для здійснення розробки, таких програм країнам необхідно укласти угоди з Фондом та Банком. Для укладання останніх необхідне волевиявлення та згода сторін, а також їх добровільність. Варто зазначити, що значна кількість держав-учасниць цих організацій признали їх установчі акти частиною своїх внутрішніх законодавств [41, с. 27].

Фонд та Банк надають країнам по суті лише консультації, а їх рішення переважно носять рекомендаційний характер, однак зазвичай такі поради та рекомендації додержуються. У разі порушення статутних положень та загальновизнаних ознак міжнародного права як результат до злочинної сторони можуть бути застосовані відповідні міри покарання, як наприклад, виключення з міжнародної організації чи призупинення членства в ній.

Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк реконструкції та розвитку хоч і володіють ознаками наднаціонального характеру, але вони все рівно не перестають бути міжнародними організаціями. Такими, які були засновані шляхом укладення договірних відносин між суверенними країнами, останні з яких в свою чергу делегували частину своїх прав та надали можливість виконувати поставлені на них цілі та завдання за допомогою системи постійно діючих органів.

Відповідно до викладеного, неухильною позицією для створення та подальшого існування міжнародної організації є міжнародна правосуб'єктність. Свою діяльність міжнародна організація вправі здійснювати згідно з своєю кваліфікацією у відповідності до статутних положень. З цього ми бачимо, що на організацію покладено не широкий, а скоріш навпаки вузький сектор прав та обов'язків, що вказує на можливість укладання та підписання договірних стосунків лише з приводу своїх відносин. Згідно до чого Фонд та Банк діють тільки у межі фінансових відносин. Їх робота скерована у більшості випадків на кредитно-фінансове та валютне співробітництво між країнами-учасницями. Будь-яка організація володіє особистою волею та сукупністю повноважень, які потрібні їй задля здійснення покладених на неї цілей та завдань.

2.2. Організаційно-правові засади діяльності МВФ та МБРР

Міжнародні організації, заснована шляхом укладення договірних відносин між країнами заради виконання покладених на них функцій та завдань, наділяються компетенцією, яка викладена у їх статутних положеннях. Таким же чином як і правосуб'єктність компетенція міжнародних організацій оточена договірними нормами. Широке коло вчених вважають, що до компетенції міжнародних організацій відносяться проблеми, якими організація повинна займатися та надані їй для цього повноваження. За словами Ю. М. Колосової, компетенція міжнародної організації – це об'єкт чи сфера її предметної діяльності [42, с. 222].

Як ми бачимо з викладеного міжнародні організації для здійснення своїх завдань та поставлених цілей наділяються державами-учасницями відповідною компетенцією. Ця компетенція визначається безпосередньо у її статутних положеннях. До компетенції відносять питання міжнародної організації, тобто основний спектр обов'язків такої адже як відомо міжнародна організація займається виключно визначеним напрямком діяльності.

Функції організацій - це зовнішній прояв процесів діяльності організації із виконання покладених на неї завдань. При цьому організація вправі здійснювати свої функції лише в межах закріпленої компетенції.

Для здійснення та визначення основних принципів та правил функціонування міжнародної фінансової системи були створені такі міжурядові організації як МВФ та МБРР. Така їх діяльність і на сьогодні є однією з головних, але компетенція останніх поширила свою працю від вирішення вузькоспеціалізованих валютно-фінансових питань до макроекономічного прогнозування розвитку як держав-членів так і світового ринку в цілому. Створення стабілізаційних економічних програм для більшості країн надали можливість системі МБРР – МВФ трансформуватися у такий собі інтелектуальний фінансовий центр світового масштабу. Одночасно з чим фінансові функції не перестали були істотними [43, с. 200].

Аналізуючи викладене ми бачимо, що Фонд та Банк з роками стає все більш прогресуючими міжнародними організаціями, які посилюють свій вплив на рівні прогнозування економічної діяльності країн, та світу загалом, здійснюючи при цьому створення стабілізаційних програм які в змозі налагодити економіку держави.

Проводячи зіставлення міжнародних організацій з МВФ, можна виокремити своєрідність останнього, вона міститься у тому, що у своїй роботі він єднає функції фінансування (кредитування), нагляду, регулювання та консультування держав-членів у валютно-фінансових відносинах. За допомогою існування та проведення власної діяльності МБРР вноситься масштабний вклад у працю МВФ. Статті Угоди 1945 р. (Про Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку) роблять наголос на результативності створення. Від так, цілями Банку являється «здійснення капіталовкладень в продуктивних цілях», «стимулювання виробничої сфери», «сприяння довгостроковому збалансованому зростанню міжнародної торгівлі і підтримці рівноваги платіжних балансів через заохочення міжнародних капіталовкладень у розвиток продуктивних сил держав-членів Банку, що повинно стимулювати зростання продуктивності праці, рівня життя та поліпшення умов праці в цих країнах» (ст. 1 Статуту МБРР).

Грошова допомога державам являється однією із головних функцій міжнародних організацій. Але у 80-х роках зобов'язання країн «третього світу» трансформувалось у важку та велику проблему для міжнародної банківської діяльності через що постала необхідність у налагодженні становища останніх через створення «програми структурних перетворень». Відповідні програми повинні покликані заради здійснення стабілізаційних процесів спочатку у країнах, що розвиваються, а згодом і у колишніх соціалістичних країнах Східної Європи [44, с. 35].

Основною функцією МБРР є надання довгострокової фінансової підтримки, стабілізація економіки та поступовому її зростанню, допомога в усуненні бідності у країнах, що розвиваються та створення відповідних

програм розвитку. Така позитивна діяльність сприяє співпраці між країнами та налагодженні відносин між ними.

В свою чергу Фонд започаткував сою діяльність заради ефективного функціонування міжнародної валютної системи шляхом утримання стабільного рівня міжнародних обмінних курсів та стабілізації валютних ринків [45, с. 164; 46, с. 48].

По-суті, Фонд започаткував свою діяльність з метою вирішення питань, які виникали на макроекономічному рівні, в свою чергу МБРР повинен був сконцентруватися на покращенні становища на мікрорівні [47, с. 83]. Але на сьогодні вже майже не існує цих границь і діяльність МВФ зосереджує свої зусилля як на зовнішню так і на внутрішню політику країн-учасниць. За словами Б. Ейченгріна та П. Кенена, Фонд перейшов від надання короткострокових до середньострокових кредитів при цьому змінилась і сама природа надання кредитів – замість основних акцентів щодо політики проведення змін на макроекономічному рівні, МВФ зосереджує увагу на внутрішньополітичних реформах держав, тобто на мікроекономічному рівні, що притаманно, зазвичай, Банку. У свою чергу Банк від виключно програмного фінансування перейшов до різноманітних програм структурної перебудови економіки держави. При таких умовах недоцільно стверджувати, що Фонд є виключно валютною організацією, а не організацією розвитку, і його функції несумісні з функціями Банку [48, с. 3-58]. У цей же час Р. Хокетт зазначає, що «незважаючи на поширену критику зростаючої уваги Фонду до мікроекономічних умов, МВФ та МБРР слід розглядати як взаємодоповнюючі установи, де завдяки функціональним особливостям кожної з організацій, а також нещодавньому суміщенню їх функцій забезпечується повний обсяг контролю організацій щодо фінансової та економічної політики держав-членів» [45, с. 158].

Отже, аналізуючи викладене ми бачимо, що такі міжнародні організації як МВФ та МБРР поширювали свою діяльність у чітко визначених границях, але згодом така межа поступово почала відходити, а коло обов'язків почало все більше розширюватись. Відбуваються зміни у строковості надання

кредитів. Одночасно з цим Міжнародний валютний фонд починає зосереджуватись на мікроекономічному рівні, що раніше було зовсім не притаманно останньому. При цьому, Міжнародний банк реконструкції та розвитку навпаки починає проводити діяльність на макроекономічному рівні зосереджуючи увагу на програмах структурної перебудови економіки держави. Така діяльність міжнародних організацій позитивно відображується на їх існуванні вказуючи нам на факт доповнення одна одної.

З поміж головних функцій МВФ особливе становище належить функції нагляду за політикою країн-учасниць з приводу виконання зобов'язань відповідно до Статей Угоди МВФ. Всі країни-учасниці Фонду в обов'язковому порядку повинні співпрацювати з останнім з метою впорядкування валютних режимів та сприяння стабільності системи обмінних курсів. Нагляд за політичним становищем країн дозволить розуміти також економічну ситуацію та у разі потреби виявляти основні слабкі та потужні сторони створюючи відповідні економічні програми, надаючи консультативні поради та висновки у відповідності до ст. IV Угод МВФ.

Функції та цілі МБРР та МВФ не звужуються лише до кредитування та фінансової допомоги в цілому, крім зазначених міжнародні організації займаються здійсненням технічної допомоги державам-членам.

У статутних документах Фонду та Банку інституційно-правовий механізм окреслений в загальних рисах та включає в себе систему органів управління: вищий – Рада Керуючих, що є представницьким органом усіх держав-членів; виконавчий орган – Виконавча Рада – члени якої обираються групами держав або призначаються акціонерами і якому вищий орган делегував більшу частину своїх повноважень, та адміністративний – президент, що очолює організацію та водночас виконавчий орган.

Звичайно, що після створення таких масштабних міжнародних організацій як МВФ та МБРР послідувало створення керівних органів. Які на сьогодні відображені у Раді Керуючих, Виконавчій Раді та Тимчасовому комітеті.

Рада Керуючих являє собою Вищий орган. Рада володіє «усією владою» [49, с. 88-89], сюди відноситься прийняття нових членів, затвердження на законодавчому рівні зміни валютних паритетів держав-членів, перегляд квот, розподіл чистого прибутку. Країни-учасниці призначають терміном на п'ять років в Раду свого керуючого і його заступника, котрими мають бути міністри фінансів і керівник національного банку країни [50, с. 272]. Вимоги у відповідності до статутних документів міжнародних організацій не встановлені.

Отже, як ми бачимо Рада Керуючих посідає особливе місце у діяльності обох організацій. Вона вирішує нагальні питання щодо співвідношення валютних курсів, прийняття нових членів та інших вже зазначених важливих питань. Діяльність останньої у порівнянні з Банківською є більш широкою. Така ситуація виникає оскільки переважна більшість питань, що стосується діяльності МБРР та його філій, може вирішуватись як Радою Керуючих так і Виконавчою Радою Банку, а рішення питань у Фонді є сферою компетенції тільки Ради Керуючих Фонду.

Рішення в Раді Керуючих приймаються простою більшістю голосів. Кожна керуюча сторона має у своєму володінні таку кількість голосів, що має його держава відповідно до долі участі в основному капіталі організації. Для прийняття рішень з оперативних питань досить простої більшості; для вирішення найважливіших економічних чи політичних проблем необхідна така собі «спеціальна більшість» (відповідно 70% або 85% голосів членів МВФ). Перелік таких особливо важливих питань визначається Статутом Фонду: якщо раніше він обмежувався 9 найменуваннями, то зараз їх кількість сягає півсотні [51, с. 193-195].

Отже, можна зазначити, що кожна держава-учасниця має у своєму володінні та розпорядженні таку кількість голосів для прийняття рішення, яка встановлюється «розміром» внесків до основного капіталу організації. Існує два види прийняття рішення «більшістю голосів». Звичайний, для вирішення оперативних питань, останній не встановлює ніяких обов'язкових відсоткових меж та приймається безумовною більшістю голосів та спеціальний, який

застосовується для прийняття нагальних питань економічного чи політичного сектору де кількість має бути вищою зазначених нами вже параметрів.

До Виконавчих органів залучаються представники всіх країн-членів. Умови формування Виконавчої Ради прописані у ст. 12 розділу 3 Статуту Фонду та у ст. 13 Статуту Банку. Але вказані статті регулюють лише загальні положення з приводу представництва країн-учасниць, порядку проведення виборів та умови для призначення Директорів.

Загалом Виконавчі органи МВФ та МБРР формуються на основі таких принципів:

1. Найбільшого фінансового внеску;
2. Справедливого географічного представництва.

Зазначені принципи знайшли своє використання після закінчення Другої Світової війни. Треба відзначити, що другий принцип має більш масовий характер у порівнянні з першим у зв'язку з застосуванням першого лише в міжнародних організаціях комерційного характеру. За словами Левіної, це відбувається тому, що принцип справедливого географічного представництва забезпечує рівне представництво держав в органах обмеженого членського складу [38, с. 60].

Аналізуючи нормативно-правові документи Фонду та Банку можна зробити стверджувальний висновок, що Виконавчі Ради посідають важливе становище у структурі організацій. Рада Керуючих та Виконавча Рада виражають інтереси країн-учасниць тому не варто протиставляти їх діяльність. Щодо рішень країн-учасниць, то саме уряд має право виявляти свою волю. По-суті міжнародні органи фінансових організацій здійснюють свою діяльність представляючи як погляди своєї держави так і погляди самої організації. Особи, яких призначили на посаду керуючих взяли на себе зобов'язання доводити до відома свою позицію щодо буденних питань роботи організацій через уповноважених осіб у Виконавчій Раді, а також представляти інтереси своїх урядів на засіданнях.

Винятковими особами в організаційній структурі організації виступає президент організації – Директор-розпорядник Фонду та Президент Банку, які

призначаються Виконавчою Радою Фонду й Банку. Згідно з Статутами МВФ та МБРР на таке службове становище може бути призначена особа, яка до цього не була зайнята та не мала жодних зв'язків із органами відповідних організацій. Така особа не могла до цього займати такий пост, як наприклад, Керуючий або Виконавчий Директор.

Визначальною ланкою роботи міжнародної організації є прийняття рішень. В свою чергу перед прийняттям рішення, шляхом голосування уповноважених на це осіб, сторони ведуть обговорення відповідних питань, проблем та шляхів їх вирішення. Ці процеси хоч і пов'язані між собою, але все ж таки різняться строками. Обговорення може продовжуватись досить довго, а процес голосування відбувається миттєво [52, с. 101].

Держави-засновниці Фонду та Банку ще у 1944 р. зрозуміли, що діяльність організацій буде більш результативною у разі встановлення взаємозв'язку між фінансовими вкладками, рівнем економічного потенціалу держави, обсягу зовнішньої торгівлі інше та голосами країн-членів

Фінансовий внесок країн-членів має суттєве значення для кількості голосів у міжнародній організації. Відтак, ще у 1944 р. держави-засновниці встановили, що діяльність міжнародних організацій буде більш результативною якщо провести взаємозв'язок між факторами фінансового внеску, економічного потенціалу країни, об'ємом зовнішньої торгівлі та інших критеріїв (квот) з кількістю голосів [53, с. 38]. Квоти створюють об'єднані грошові запаси, котрими МВФ користується для надання коштів своїм членам; за їх допомогою визначається сума, яку країна, що внесла квоту, може позичити або отримати в МВФ (чим більший внесок, тим більший кредит за необхідності може отримати країна); а також визначають «вагу» голосу кожного члена Фонду [54, с. 49].

Безумовно треба підкреслити, що наявність у країні квоти від МВФ надає можливість на отримання допомоги, котру країна може отримати від Фонду, кількість акцій країни в Банку не надає можливості впливу на розмір отримання підтримки від МБРР. Через що держави схильються більше до отримання додаткових квот у Фонді [55, с. 42-45].

Проводячи аналіз викладеного ми можемо зазначити, що нагромадження квот державою-учасницею МВФ є суттєво кращим фактором, аніж наявність акцій МБРР у зв'язку з тим, що квотування надає можливість країні, у разі потреби на допомогу з боку Фонду, отримати останню. Якщо подивитись на ситуацію під призмою поглядів МВФ можна дійти висновку, що така стратегія є вдалою для міжнародної організації. Накопичення коштів від кожної країни-члена надає можливість підтримувати рівновагу в економічному секторі держав, так як з таких запасів надається фінансова допомога країнам, які їх потребують. Стає зрозумілим, по якій причині деякі країни маючи великий вплив на прийняття рішень у Фонді, не впливають на рішення у Банку.

Кожна держава, яка прийняла рішення вступити до МВФ зобов'язана сплатити 25 % квоти в резервних активах, які визначаються Фондом (СПЗ або вільно конвертовані валюти), решта – в національній валюті країни – члена. Остання, як правило, передається МВФ в формі простих векселів у національній валюті.

Відповідно до таких умов та можливостей стає зрозумілим, що обсяг голосів має тенденцію до зростання разом з внесками у організацію. Звідси випливає використання системи «зваженого голосування», що містить в собі голосування уповноважених осіб в міжнародній організації неоднаковою кількістю голосів, яка залежить від участі країн-учасниць в капіталі організацій, за що країни одержують додаткові голоси – по одному голосу за кожну наявну акцію (п. а, ст. 5 розділу 3 Статуту МБРР).

Зважене голосування наштовхує деяких вчених на думку щодо порушення важливого принципу суверенної рівності держав, у зв'язку з обмеженням прав одних членів за рахунок більш ефективної економічної ситуації та фінансування інших. Однак існує і інша думка з приводу цього, де визнання такого голосування вважається правомірною, так як країни-учасниці добровільно підписали Статті угоди, що передбачають такий порядок голосування [68, с. 160]. На наш погляд, створена система голосування для вирішення економічних та фінансових питань є вдалим рішенням, так як вплив

держав з розвиненою економікою, кращим фінансовим становищем надає можливість обрання більш результативних рішень.

Відповідно до викладеного ми бачимо, що МБРР та МВФ за період свого розвитку досяг вдалих змін від вирішення вузькоспеціалізованих валютно-фінансових питань до макроекономічного прогнозування розвитку країн-учасниць та світового ринку в цілому.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку покликаний налагоджувати економічне становище у країнах, зменшувати бідність у країнах з економікою, що перебуває на стадії розвитку, за допомогою надання підтримки у збільшенні виробничого потенціалу через довгострокове фінансування проектів та програм розвитку. Міжнародний валютний фонд взяв на себе зобов'язання вести нагляд за роботою міжнародної валютної системи, політики та політики валютних курсів країн-учасниць, нагляд за сумлінним виконанням кодексу поведінки у міжнародних валютних відносинах, надання підтримки країнам-учасницям через надання короткострокових кредитів у випадку труднощів, пов'язаних з платіжним балансом.

У ході дослідження структури цих міжнародних організацій ми можемо зробити висновок, що вони є подібними, а участь країн у МВФ та МБРР є взаємозалежною. Характерною умовою для вступу у останні є оплата грошового внеску. Розмір грошового внеску або як її називають «квоти» не є встановленою сумою, вона визначається безпосередньо на розсуд кожної держави, відповідно до її економічного розвитку та валового доходу або боргових зобов'язань. Кількість квоти держави-учасниці визначає кількість голосів «вагу» голосу кожного учасника організацій, надані кошти створюють грошовий запас організації та дає можливість визначати розмір надання допомоги країні. Нами також було встановлено, що квота у Фонді здійснює значний вплив на розмір допомоги від останнього, коли як квота країни у Банку не встановлює такого, через що більшість країн схиляються до одержання якомога більшої кількості квот саме у МВФ, ані одержання значної кількості акцій у МБРР.

2.3. Регламентация міжнародних розрахунків МВФ та МБРР

Правове регулювання міжнародних розрахункових відносин здійснюється відповідно до норм міжнародного законодавства та національного. Безпосередньо регулювання міжнародної публічної діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку, а також Міжнародного валютного фонду здійснюється у відповідності до Статей Угоди 1945 р. Про Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку та Статей Угоди Міжнародного валютного фонду.

Відповідно до Статей Угоди Про Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку цілями створення такої міжнародної організації являється надання допомоги державам, які є членами такої організації. Шляхом внесення коштів державами-учасницями до такої задля покращення стану економік країн як у цілому так для боротьби з наслідками війни, сприянню реконверсії виробничих підприємств та надання допомоги у розвитку виробничого потенціалу у країнах з економікою, що перебуває на стадії розвитку. Країни взяли на себе також зобов'язання надавати відповідні гарантії, позики та інші фінансові внески для сприяння приватних іноземних інвестицій. Загалом, діяльність Банку націлена не на збагачення самої банківської установи, а скоріше на підтримку та відновлення економічного становища, міжнародної торгівлі та інших суттєвих фінансових питань.

Взагалі, першочергово банк був створений заради довготривалого кредитування країн, які постраждали після війни, а також для гарантування приватних іноземних інвестицій. На сьогодні його діяльність поширюється на виробничу та фінансову підтримку більше ніж 100 країн-учасниць, які також є учасницями МВФ. Значна кількість кредитів направлена на підтримку виробничої інфраструктури та сільського господарства, але переважна більшість кредитування прилягає на державні програми в галузі енергетики, імпорту обладнання, для розвитку гірничої промисловості, інвестування

проектів для будівництва нафто- і газопроводів, модернізацію підприємств та інше [57].

Відповідно до Статей Угоди до складу учасників Банку і сьогодні може приєднатися будь-яка країна, згідно до встановлених умов. Основний капітал Міжнародного банку реконструкції та розвитку започатковується відповідно до підписки держав-учасниць на акції МБРР, які розділяються між ними. Мінімальний (першочерговий) внесок становить 20 %. Термін надання позики становить 15 – 20 років та мають 5-річний пільговий період. Кожна країна-учасниця повинна підписатися хоча б на мінімальну кількість акцій акціонерного капіталу банку. Держава, яка є членом має можливість підписатися на більшу кількість акцій, Банк на власний розсуд встановлює умови для отримання додаткових акцій країні. Відповідно до ст. 2, розділу 4 акції, для мінімальної кількості підписки держави, випускаються банком по номіналу, додаткові будуть випущені по номіналу у разі, якщо банк не встановить іншого. У випадку якщо основний капітал стає більшим, країни за власним бажанням мають «розумну» можливість підписатися на долю, яка збільшилась. «Розумна» можливість підписання на акції банку надає змогу підписання не на усю долю збільшення, а на її частку у відповідності до пропорціональної рівності частки на яку країна вже підписана.

Відповідно до Статей існує порядок та строки здійснення оплати за підписку на акції, де вказується, що оплата може бути здійснена як золотом, доларами США так і у національній валюті країн-учасниць. Передбачається, що 2% від ціни акції повинні бути сплачені на вибір або золотом, або доларами США протягом 6 днів з початку операцій банку, але строк оплати однієї половини відсотка може бути продовженим на п'ять років у разі, якщо територія учасника стала окупованою чи у разі, якщо територія країни постраждала після війни інші 18 % сплачуються по пред'явлені вимоги у валюті учасниці, залишкові 80 % виплачуються тоді, коли виникне необхідність у останніх задля здійснення основних цілей МБРР такий відсоток може бути виплачений, у рівній вартості до обов'язку, на вибір або золотом,

або в доларах США, або у валюті необхідній для виконання тих зобов'язані на які вони покликані.

У разі якщо офіційний паритет валюти країни-учасниці знижується чи якщо МБРР вважає, що остання є такою, що знизилась у країні, країна надає банку додаткові кошти у національній валюті, достатньою задля підтримки вартості валюти у розпорядженні банку, тобто рівною до першочергового вкладу країни. Якщо валютний паритет навпаки має тенденцію до підняття банк повертає кошти у валюті країни-члена, яка дорівнює збільшенню вартості суми. Але у відповідності до ст. 2, розділу 9 Угоди МБРР має право скасувати положення щодо повернення коштів «збереження вартості деяких валютних активів банку» у разі, якщо МВФ введе однакові пропорційні зміни офіційних паритетів валют всіх своїх членів.

Відповідно до ст 3, розділу 3 Угоди учасники здійснюють операції пов'язані з банком тільки через власні міністерства фінансів, центральний банк, стабілізаційний фонд та інші бюджетно-кредитні установи.

Умови на яких МБРР може гарантувати та надавати позики закріплені на законодавчому рівні відповідно до положень ст. 3, розділу 4 Угоди. Відповідно до чого зазначено, що банк має право на надання гарантій своєї позики будь-якій країні-учасниці, політичному підрозділу, підприємствам які проводять свою діяльність у промисловій, сільськогосподарській або діловій сфері на території учасника за таких умов:

1. На території учасника розташований проект, але країна-учасниця сама по собі не є такою, що отримує позику у такому разі учасник чи центральний банк або схожа установа країни, яка є прийнятною для Банку, повністю гарантує виплату основної частини позики, відповідних відсотків та інших зборів до такого;
2. У відповідності до нинішніх ринкових умов Банк повністю впевнений, що суб'єкт, який ж позичальником не в змозі здобути таку на умовах які є задовільними та прийнятними для Банку;

3. Уповноваженим комітетом було доведено до відома письмова доповідь з рекомендацією цього проекту за допомогою аналізу привабливих сторін даної пропозиції;

4. Аналізуючи відсоткову ставку та усі інші виплати, а також строки сплати основної долі позики є прийнятними Банком та згідно з проектом;

5. Проаналізовані усі ризики та шанси повернення наданих позик або гарантій. У випадку, коли суб'єкт який є позичальником при цьому не є учасником Банк також приділяє належну увагу можливостям повернення свого обов'язку по позиці. МБРР проявляє передбачливість у інтересах як учасника на території якого розміщений проект, так і в інтересах всіх учасників;

6. Наданням відповідних гарантій, яка була надана іноземними інвесторами МБРР одержує компенсацію за спричинений ризик;

7. Надані гарантії та позики містять у собі за мету виконання проектів реконструкції та розвитку.

Як ми бачимо, МБРР спрямовує свою діяльність на надання гарантій та позик як політичним структурам так і підприємствам через уповноважені банківські установи заради здійснення масштабних проектів. У своїй діяльності Банк повинен бути впевнений у поверненні таких позик з відповідним відсотком за виникнення ризиків, які міг би понести останній. Умови надання підтримки повністю влаштовують Банк та проводяться у відповідності до законодавства.

Коли Банк виносить рішення надати позику, то він створює на ім'я позичальника рахунок. Валюта такої позики надається у тій валюті у якій була надана позика, використання коштів розміщених на рахунку дозволяється лише для здійснення виплат відповідно до проектних робіт у разі їх з'явлення.

Існують способи надання та сприяння надання позик Міжнародним банком. Відповідно до чого, банк може надавати такі будь-яким з наступних способів:

1. МБРР може надавати країнам-учасникам прями позики з власних фондів;

2. МБРР може надавати країнам-учасникам позики з фондів, які були отримані Банком на ринку будь-якого учасника або були перейнятими іншими способами;

3. МБРР може надавати повністю або частково позики приватних інвесторів через звичайні інвестиційні канали;

4. Банк може надавати позики не з власних фондів та інвестицій тільки у разі погодження таких з учасниками, якими вони були надані. Та у випадку якщо вони не заперечують обмін таких коштів на іншу валюту.

Правовий аналіз зазначеного на законодавчому рівні дає нам підстави розуміти, що Міжнародний банк реконструкції та розвитку підтримує держави у відповідності до визначених способів. Такі способи передбачають надання допомоги як з власних ресурсів так і з запозичених. Використання запозичених ресурсів передбачає надання дозволу на використання таких та на переведення суми запозичених коштів у іншу валюту. Без згоди на використання запозичених ресурсів банк не вправі використовувати їх.

Умови виконання виплат, зборів їх основні норми та строки погашення є такими, що встановлюються Банком. МБРР має право на встановлення ставки. У разі використання позичкових коштів, не з власного фонду, а за фонду який був отриманий Банком на ринку будь-якого учасника або іншим способом, то на протязі 10 років така виплата повинна становити мінімум 1 - 1,5 % максимум річних та таким відсотком повинна бути обкладена невикладена доля будь-якого з таких позик. Зі впливом цього терміну МБРР має право за бажанням знизити ставку виплати або як їх називають «комісійних зборів» по відношенню як до невикладених частин наданих або наданих у майбутньому позик у випадку якщо кошти, які знаходяться у Банку є достатніми для того, щоб виправдати таке зменшення або збільшити ставку виплати у разі якщо така дія є раціональною. У домовленостях з приводу позик встановлюється валюта або валюти, в яких у Банку виконуються розрахунки до цих домовленостей, але за бажанням позичальника такий розрахунок може бути здійсненим золотом або у іншій валюті. У випадку надання Банком допомоги з власних фондів, до банку повертаються відсотки, основне зобов'язання та інші

виплати відповідно до домовленостей у валюті позики крім випадків, коли учасник, валюта якого надається у позику дає згоду на здійснення виплат у іншій валюті. У разі надання допомоги з позик приватних інвесторів по звичайним інвестиційним каналам розмір зобов'язання не перевищує загальний розмір непогашених запозичень Банку та підлягають оплаті в тій же валюті.

Якщо позичальник має дефіцит валюти через що останній не має можливості виконати свій обов'язок він має право на звернення до Банку з проханням полегшення умов платежів. Відповідно до чого Банк має право на вжиття таких заходів:

1. На власний вибір дійти згоди з учасником щодо здійснення виплат у відповідності до його національної валюти на строк, який не перевищує 3 роки;
2. МБРР може переробити умови виплати основного зобов'язання, змінити строковість або використати обидва заходи.

Також якщо позичальник не здібний виконати свій обов'язок сплати позики, яка була надана не з власних фондів, а з ринку будь-якого учасника або були перейнятими іншим способом, то відповідно до способів виконання зобов'язань Банку у разі неплатоспроможності можливо:

1. Використати кошти із спеціального резерву;
2. У разі виникнення необхідності використовувати на розсуд Банка кошти із інших резервів, прибутків і капіталів, що є в розпорядженні Банку.

У разі виникнення необхідності виконати власні зобов'язання Банку по власним позикам Банк має право вимагати відповідну суму несплачених підписок членів. Якщо МБРР вважає, що неплатоспроможність може затягнутися на досить великий строк, він може почати вимагати додаткових виплат несплачених підписок, що не перевищує 1 % від загальних підписок членів задля:

1. Виконання своїх обов'язків якомога раніше з приводу непогашеного обсягу невиконаних позик, де позичальник є неплатоспроможним;

2. Виконання власних обов'язків з приводу власних запозичень.

Як ми бачимо, Банк вправі задля задоволення власних інтересів, на благо інших держав-членів та на благо поліпшення економічних становищ країн-учасниць вимагати виплати відповідних відсотків згідно з домовленостями між ними.

МБРР може також здійснювати діяльність з продажу та купівлі випущених ним цінних паперів, гарантованих та таких у які були зроблені інвестиції банком або іншим членом у разі якщо був наданий дозвіл учасника на території якого купуються або продаються такі, запозичити валюту іншого учасника за його дозволом. Для здійснення своїх обов'язків МБРР має право виконувати свою діяльність з будь-якою юридичною особою на території країни-учасника.

Як вже було зазначено діяльність Міжнародного валютного фонду здійснюється відповідно до Статей Угоди «Про Міжнародний Валютний Фонд». Відповідно до цілей викладених в Угоді МВФ зобов'язується надавати допомогу у процвітанні міжнародного співробітництва, створювати сприятливі умови заради зростання міжнародної торгівлі, виробничих ресурсів, що призведе до збільшення робочих місць та в свою чергу економіки країни-члена, здійснювати нагляд та підтримувати стабільність валюти, уникати девальвації валюти, заради використання несприятливого становища на благо собі, як учасника та загалом, сприяти створенню відповідної системи розрахункової діяльності між країнами-учасницями, ліквідація між такими обмежень, які не надають можливості у зростанні світової торгівлі, формувати впевненість у країнах з приводу своєї організації надаючи грошову підтримку в іноземній валюті заради встановлення рівноваги у платіжних балансах.

По-суті, МВФ проводить контроль за роботою міжнародної валютної системи, валютною політикою та валютними курсами у відповідності до дотримання країнами-учасницями кодексів поведінки, при цьому МВФ здійснює надання допомоги країнам, що проявляється у короткостроковому кредитуванні у випадку складнощів, які пов'язані з станом платіжного балансу, валютного курсу, проводить консультації з фінансових та валютних

питань. Фонд надає таку допомогу всім країнам-учасницям у разі нестачі іноземної валюти для покриття не тривалих фінансових зобов'язань.

МВФ здійснює свою діяльність з значними фінансовими ресурсами, обсяг який становить більше ніж 215 млрд. доларів США. Такі кошти створюються за допомогою підписок країн-учасниць та за допомогою членських внесків. Держава-учасниця сплачує відповідну грошову суму, яка є пропорційною до її економічного потенціалу. Кошти, які сплачує держава використовуються МВФ задля здійснення її операцій, таких як:

1. Угода (transaction) - надання валютних засобів країнам з ресурсів Фонду;
2. операція (operation) - надання посередницьких фінансових і технічних послуг за рахунок запозичених коштів.

Фінансові операції Фонду здійснюються лише з офіційними органами країн-учасниць - казначействами, центральними банками, валютними стабілізаційними фондами або інше схоже фіскальне агентство. МВФ також підтримує відносини тільки з цими органами або через них [13].

Кожна країна сплачує квоту. Протягом кожних 5 років Рада керуючих здійснює переглядання квот, у разі необхідності висуває пропозицію щодо зміни обсягів такої як у одній країні-учасниці так і загалом. У разі, якщо країна прагне збільшити обсяг квот, яка в нього вже є така країна здійснює внесок у розмірі 25% також може бути навпаки, висунута позиція країною з приводу зменшення квоти у цьому разі МВФ протягом 6 днів повертає країні кошти, які дорівнюють розмірам зменшення квоти.

Фонд здійснює різні кредитні операції, у яких зазначаються ліміти, що обмежують розмір наданих кредитів відносно обсягу квоти держави у МВФ.

Кредитні операції МВФ поділяються на такі види:

1. звичайні;
2. спеціальні компенсаційні;
3. надзвичайну допомогу;

4. механізми допомоги країнам з низьким рівнем доходів (рис. 2.16).

Рис. 2.16 Види кредитних операцій

Звичайні механізми включають: механізм резервних часток; механізм кредитних часток; кредити; механізм розширеного фінансування; механізм додаткового фінансування.

МРЧ надає можливість отримати відразу (за першим проханням) державою грошових сум від Фонду відповідно до границь її резервної позиції, яка складається з резервної частки та кредитної. Придбання таких сум не вимагає передчасної згоди МВФ, оскільки здійснення діяльності з резервом вважається не кредитною діяльністю, а діяльністю з коштами, які були внесені цією державою-учасницею за рахунок підписки на Фонд.

МКЧ або кредитних траншів цей механізм виступає одним з головних механізмів, оскільки за винятком отримання резервної частки будь-яка держава-учасниця має право одержати кредит в іноземній валюті по 4 кредитних частках кожна з яких складає 25%. Таку діяльність можна проводити тільки у разі наявності відповідних домовленостей. Отримання таких часток може бути як частинами так і відповідно відразу. У разі, коли країна використовує як кредитні кошти так і резервні це вказує на те, що граничний розмір іноземних коштів, які після цього може держава отримати складає 12,5 % від розміру внеску її квоти [13].

Угоди «стенд-бай» або угоди про резервні кредити та угоди про розширені кредити надають можливість одержання державою гарантій, що остання має можливість відразу одержати іноземну валюту здійснюючи обмін на національну від Фонду в обумовленому розмірі улюбий час протягом строку дії домовленості при здійсненні вимог домовленості. Якщо проаналізувати основну мету надання кредитів «стенд-бай», то можна побачити, що основною метою надання таких кредитів є кредитування макроекономічних стабілізаційних програм, які використовуються державами-членами. Строк надання таких кредитів, відповідно до таких домовленостей, сягає 12 – 24 місяців. Доля таких кредитів дорівнює майже половині всіх кредитних операцій Фонду.

МРФ цей механізм довершує попередні з приводу резервних та кредитних часток та завбачає надання кредитів через середньострокові програми розширеного фінансування строком на 3 роки заради усунення проблем, які виникли із платіжним балансом, які породжені макроекономічними питаннями у виробничих, торгівельних, ціноутворювальних галузях, що породжують труднощі у політиці країни. Відповідно до нормативних актів повернення наданих грошових коштів має бути надано 12-ма рівними внесками протягом строку від 4,5 – 10 років.

МДФ надає можливість Фонду здійснення діяльності з позиковими ресурсами заради допоміжного фінансування. Допоміжне надання грошових коштів здійснюється для держав із хронічною нестачею платіжного балансу та вичерпаними лімітами отримання звичайних кредитів через загальні позикові ресурси. Тривалість надання останніх повинна була не перевищені 12 місяців.

Спеціальний компенсаційний механізм включає такі види фінансування:

1. Механізм компенсаційного фінансування;
2. Фінансування у випадку непередбачуваних обставин (рис.2.17)

Спеціальний компенсаційний механізм включає такі види фінансування:

Рис. 2.17 Види фінансування спеціального компенсаційного механізму

Ці два механізми здійснюються заради відшкодування втрат від експортної виручки, задля покриття витрат на послуги, усунення збитків, які виникли через зростанням цін на імпортовану продукцію у разі якщо такі не є тривалими та спричинені зовнішньою ситуацією, які виникли не через державу-учасницю. До списку послуг, що підлягають такому фінансуванню, відносять:

1. надходження від експлуатації нафтопроводів;
2. плата за транзит суден через канали;
3. доходи від судноплавства;
4. транспортні перевезення;
5. будівництво;
6. страхування.

Надзвичайна допомога здійснюється через придбання товарів заради підтримки держав-учасниць в усуненні нагальних проблем платіжного балансу у разі неочікуваних стихійних бід.

Механізм допомоги державам з низьким рівнем надання фінансових ресурсів надає можливість одержання підтримки з Фонду структурної перебудови і з розширеного фонду структурної перебудови. Основною метою яких є підтримка бідних країн через позичкову діяльність [13].

Відповідно до ст. 5, розділу 3 Статей Угоди «Про Міжнародний Валютний Фонд» існують умови, які регулюють використання загальних ресурсів Фонду. Згідно до чого МВФ погоджує правила здійснення діяльності з приводу своїх загальних ресурсів, що включає правила відносно «стенд-бай» або схожих до останніх також Фонд має право погоджувати спеціальні правила з приводу незвичайних проблем платіжного балансу задля підтримки країн-учасниць у таких. Країна-учасниця може здійснювати купівлю у МВФ валюти іншого члена у пропорційному розмірі до власної валюти, у разі здійснення нею таких умов:

1. Якщо здійснення діяльності з загальними ресурсами МВФ не суперечить положенням Угоди та правилам;
2. Країна надає заяву щодо того, що вона має необхідність у купівлі валюти через ситуацію з платіжним балансом такої та резервів або динамікою його резервів;
3. Така купівля не викликає збільшення авуарів МВФ у національній валюті країни-учасника, яка виконує купівлю більше 200 % від квоти такого та така купівля буде здійснена не виходячи за рамки резервної частки;
4. До цього не існувало заяви з приводу втрати прав на здійснення діяльності з загальних ресурсів МВФ;
5. Здійснення Фондом аналізування запиту з приводу купівлі валюти з метою відповідності такої купівлі до законодавства;
6. Прийняті правила та процедури задля продажу, де проводяться також консультації країн. Країна має право у разі необхідності висунути заяву з пропозицією купити валюту відповідного члена.

МВФ може звільнити від будь-яких умов, особливо у випадку, якщо держава-учасниця у минулому не використовувала загальні ресурси.

Отже, відповідно до викладеного ми бачимо, що діяльність МВФ та МБРР регулюється статтями, відповідно Статтями Угоди «Про Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку» та Статтями Угоди «Про Міжнародний Валютний Фонд». Діяльність цих двох міжнародних організацій є такою, що доповнює одна одну, але направлена на різні сфери життєдіяльності країн-учасниць. Від так Міжнародний банк реконструкції та розвитку здійснює свою діяльність з метою підтримки держав, економіка яких перебуває на стадії розвитку за допомогою надання довгострокових кредитів на проекти економічного розвитку. Для того щоб країна стала членом такої організації вона повинна придбати акції цього Банку, умови придбання яких прописані в Угоді 1945 року. На відміну від МБРР Міжнародний Валютний Фонд здійснює свою діяльність з приводу регулювання валютних систем, платіжного балансу та у разі виникнення потреб надає короткострокові та середньострокові кредити, що є відмінним від діяльності Банку. Держави, які виявляють

бажання мати членство у Фонді зобов'язані придбати квоту у такому. Загалом, правове регулювання діяльності цих організацій мають схожість, членство останніх потребує придбання, існують умови при яких держави можуть використовувати підтримку таких організацій, але все рівно зміст таких має свої відмінності.

Висновки до розділу 2

Через наслідки, які виникли після Другої Світової війни держави були поділені на дві частини – країни, які зазнали великих втрат та були вимушені швидко відбудувувати власну економіку, а також ті, котрих війна не торкнулась, що викликало в свою чергу негайний ріст виробництва та деякий надлишок товарів та капіталу. Очевидним стало, що подолання такого становища можливе лише у випадку об'єднання зусиль на благо економіки. Така ситуація стала основою створення МВФ та МБРР.

Головним завданням МБРР було подолання бідності у державах, економіка яких розвивається через стимулювання та підтримку виробничих потужностей за допомогою довгострокового кредитування відповідних економічних програм. У свою чергу, Фонд почав виконувати нагляд за діяльністю валютної системи, політики та курсів країн-учасниць, а також за дотриманням такими законодавства.

Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк реконструкції та розвитку були започатковані як міжнародні організації за допомогою підписання домовленостей між країнами-членами, які передали таким права та обов'язки чим створили у них міжнародну правосуб'єктність. Така правосуб'єктність надала можливість здійснювати укладання договірних відносин між ними та країнами з приводу визначеного кола питань та проблем у відповідності до статутних положень останніх. Відповідно до статутів цих міжнародних організацій вони мають право здійснювати свою діяльність лише у фінансовій сфері. Організації мають обсяг повноважень які дозволяють їм здійснювати основні покладені на них цілі та функції можуть виражати власну волю, проводити голосування з приводу фінансових питань, надавати консультації та підтримку у вигляді кредитів, які можуть бути або короткостроковими або довгостроковими відповідно до специфіки організації та умов.

МВФ та МБРР є міжнародними організаціями, які доповнюють одна одну та мають відповідну схожість між собою. Відтак, ми дослідили схожість у внутрішній будові цих організацій та побачили, що участь країни в одній організації впливає на участь у іншій. У разі, якщо країна прагне стати учасницею цих організацій вона придбає квоту, акцію, яка визначається відповідно до економічного рівня країни чим в свою чергу здійснює певний грошовий внесок до органів такий внесок безпосередньо впливає на голос держави створюючи «вагу» голосу кожної держави на голосуванні та загалом. Вага голосу створює «зважене голосування», яка позитивним чином відображується на прийнятті рішень. Розмір квоти визначає розмір, який держава може запозичити або отримати у Фонду тут застосовується принцип пропорційності, у свою чергу у Банку даний принцип не використовується і підтримка надається відповідно до необхідності країни-члена. Це надало нам розуміння, чому країни маючи великий вплив на рішення МВФ, не здійснюють свого впливу на рішення МБРР.

РОЗДІЛ 3. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗРАХУНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

3.1. Аналіз проведення міжнародних розрахунків банками України

Проводячи економіко-правовий аналіз міжнародних розрахункових відносин банками України ми можемо спостерігати тісну співпрацю України з Європейським Союзом, Міжнародним Валютним Фондом та Міжнародним Банком Реконструкції та Розвитку.

Від так, між Україною та Європейським союзом було укладено «Кредитну Угоду між Україною як Позичальником, Національним Банком України як Фінансовим агентом Позичальника та Європейським Союзом як Кредитором» від 18 червня 2015 року [13]. Відповідно до якої сторони домовилися про надання макрофінансової допомоги на граничну суму 1,8 мільярди євро така позика надається разом з допомогою Міжнародного Валютного Фонду на суму 12,348 мільярдів СПЗ (спеціальних прав запозичення) за Програмою розширеного фінансування. Угодою визначено, що умови економічної політики України повинні бути здійсненні у відповідності до Меморандуму про взаєморозуміння між Україною та Європейським Союзом. У разі здійснення Україною усіх умов ЄС бере на себе обов'язок проводити підтримку шляхом надання кредитів трьома траншами до 600 мільйонів євро кожен. Строк виплати одного траншу становить 15 років, підтримка надається за запитом про надання коштів від України [Додаток А] та подальшого акцепту від Кредитора [Додаток Б]. Розрахунки між державами здійснюються за допомогою визначених в угоді відкритих рахунків у державних банках країн. Україна в свою чергу зобов'язується здійснювати виплати за основним боргом та проценти у відповідності до домовленостей між ними.

Відповідно до зазначеного ми бачимо, що Національний Банк України здійснює міжнародні розрахунки з іноземними суб'єктами, так як Банк

займається прийняттям грошових коштів (траншу) на визначений безготівковий рахунок та в подальшому за ініціативи держави та згідно до умов здійснює виплати кредитору як по основному боргу так і по відсоткам які виникли у зв'язку з таким.

Також аналізуючи банківську міжнародну публічну діяльність України у сфері розрахункових відносин ми можемо спостерігати значний прилив позичкових коштів з Міжнародного Банку Реконструкції та Розвитку до національних банків України. Це свідчить про поступове зростання довіри до українського уряду та банків країни. Відповідно до чого можна знайти велику кількість міжнародних правових угод між Україною та МБРР. Так наприклад, останньою підписаною домовленістю виступає Гарантійна Угода «Проект доступу до довготермінового фінансування» № 996 від 05 квітня 2018 року між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку [69]. Відповідно до якої МБРР надає позику Державному Експортно-Імпортному Банку України 150 млн. доларів США на безготівковий рахунок, а позичальник за таку підтримку зобов'язується сплатити відповідну комісію у розмірі 0,25% від розміру кредиту та у випадках передбачених угодою інші проценти. Також можна знайти велику кількість міжнародно-правових домовленостей з приводу надання МБРР Україні позик на розвиток виробництва, покращення інфраструктури та інші.

Аналіз наведеної діяльності свідчить, що міжнародні публічні розрахункові відносини виникають між різними державами з залученням до таких банківських установ. Державні банки, які зазначені в домовленостях держав здійснюють прийняття позик на свої безготівкові рахунки та в подальшому виконують перерахування використаних коштів разом зі сплатою процентів на безготівкові рахунки кредитора.

Як ми бачимо усі міжнародні розрахункові операції між країнами відбуваються за допомогою безготівкових розрахунків як у публічній так і у приватній сфері. Застосування таких розрахунків сприяє усуненню крадіжок з бюджету країни, допомагає його нарощувати та сприяє розвитку економіки країни.

Керуючись Угодою про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони № 984 від 1 вересня 2017 року Україна взяла на себе зобов'язання привести своє законодавство до міжнародних стандартів [70].

Через що ми можемо зазначити, що в Україні законодавча сфера здійснення безготівкових розрахунків охоплюється низкою нормативно-правових актів, які регулюють банківську діяльність («Про банки і банківську діяльність», «Про Національний банк України»).

Регулювання розрахункових відносин здійснюється згідно з затвердженою Національним банком України інструкцією від 12.11.2003 «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» та інструкцією від 29.03.2001 р. «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті».

Використання готівкових грошей у міжнародних розрахункових відносинах є майже неможливим оскільки держави, уряди та міжнародні організації спрямовують свою діяльність на усунення таких негативних наслідків, як крадіжки, використання коштів не за їх цільовим призначенням та інших видів злочинів. Тому банківські установи здійснюють активну діяльність з безготівковими розрахунками та сприяють зростанню таких. Обсяги використання готівкових коштів є дещо звуженою, але все рівно становить немаленький відсоток, загалом більшість готівкових операцій здійснює населення країн.

У зв'язку з цим безготівкові розрахунки володіють значним пріоритетом з поміж готівкових розрахунків:

- Використання здебільшого безготівкових розрахунків призводить до скорочення витрат роботи і проценти, які виникають у зв'язку з використанням готівки (карбування, друкування, перевезення, зберігання, сортування);
- Здійснюється безперервний кругообіг грошей.

Готівкові та безготівкові кошти залежать один від одного так як у процесі здійснення розрахункової діяльності та і взагалі будь-якої діяльності пов'язаної з коштами, останні мають тенденцію до переходу з однієї форми у іншу, перевтілюючись у активні чи пасивні операції банку.

Готівкові та безготівкові розрахунки та операції створюють винятковий оборот держави.

– Здійснення розрахунків за набуті товари та послуги, списання зобов'язань, що сприяє розвитку робочих зносин між різними суб'єктами [71, с. 45].

Безготівкові розрахунки (cashless payments) – перерахування відповідної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів. Ці розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді [72].

Частина 3, статті 1088 Цивільного кодексу України відзначає, що безготівкові розрахунки здійснюються за допомогою банків, інших фінансових установ, в яких здійснено відкриття рахунків, у разі коли нічого другого не міститься у законодавчих актах і не спричинене різновидом безготівкових розрахунків [73].

Згідно з ст. 51 Закону України «Про банки і банківську діяльність» безготівкові розрахунки здійснюються ґрунтуючись на розрахунковій документації, яка знаходиться у вигляді паперового або електронного носія. Банківські установи України мають право здійснювати використання платіжних інструментів, платіжних доручень, платіжних вимог-доручень, векселів, чеки, банківських платіжних карток та інші дебетових та кредитових платіжних інструментів, що використовуються у міжнародній банківській практиці [74].

Зменшення та зняття пасивних операцій банків став причиною зростання паперових грошей в країні.

Відповідно до чого розмір готівкових коштів за межами банківських установ протягом січня – вересня 2015 року збільшився на 21,5% – до 289,0 млрд. грн.

Через що питома вага готівки в грошовій масі за цей період збільшилася з 26,2 % до 29,1%.

Приріст коштів у готівковій формі здійснився також у зв'язку з перерахунком валютного курсу країни.

Задля усунення небажаних обставин у розрахунковій діяльності, заради здійснення опору з приводу відмивання доходів, які були одержані злочинним способом, скорочення видатків для піддержання розмірів готівкових коштів в обігу країни, зростання банківської ліквідності, підвищення нагляду за сплатою податків, скорочення можливості небезпечних дій у сторону економіки держав через що поширення у економіко-правовій діяльності набуває створення та здійснення економіко-правових програм з обмеження готівкових розрахунків [61].

У зв'язку з цим для покращення здійснення готівкового обігу були прийняті постановою правління Національного банку України від 29.12.2017 № 148 «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні».

Постанова встановила граничну суму здійснення розрахункових відносин за допомогою готівкової форми суб'єктами господарювання протягом 1 дня між собою обсягом до 10 тисяч гривень, з фізичними особами до 50 тисяч гривень.

У разі здійснення операцій, які перевищують такий граничний обсяг, розрахунки здійснюються у безготівковій формі на рахунки суб'єктів. У таких випадках суб'єкти мають право здійснювати розрахунки за допомогою платіжних карток, через внесення грошових коштів на поточні рахунки юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців – отримувачів коштів.

Виконання обмежувальних робіт у розрахункових відносинах здійснює позитивні кроки у ліквідності банківських установ, така діяльність сприяє

зростанню безготівкових розрахунків так як суб'єкти зобов'язуються здійснювати свої розрахунки у безготівковій формі.

Такі обмежувальні дії з приводу готівкових розрахунків використовуються у передових країнах з розвинутою економікою. Країни, які використовують здебільшого безготівкові розрахунки створюють для останніх відповідні умови в яких вони можуть існувати, розвиватися та забезпечуватися через платіжні засоби, які виступають невід'ємним допоміжним елементом у таких.

Міжнародна практика також надає перевагу безготівковим розрахункам: від так, у більшості європейських країн діє схоже обмеження від 1 до 10 тисяч євро, наприклад, у Бельгії – 5 тис. євро, у Греції – 1.5 тис. євро, у Франції та Італії – 1 тис. євро [71].

Проводячи аналіз досвіду здійснення міжнародних та національних розрахункових відносин ми бачимо, що безпосередньо здійснює послаблення економічного розвитку держави накопичення значних розмірів грошових коштів у натурі та розрахунок за такими. Заради подолання таких труднощів необхідно створити відповідне економіко-правове та технічне поле для здійснення безготівкових розрахунків.

У 2015 році відбулась продуктивна динаміка до зростання безготівкових розрахунків проведених банками України.

Від так, на 01.01.2017р. їхня кількість збільшилась на 67,9 %, до 584 млн. операцій, а їхня частка – до 43,6 %.

Також упродовж 2016 року спостерігалось збільшення обсягів і кількості безготівкових платежів із використанням платіжних карток, а також зростання кількості платіжних карток та розгалуження інфраструктури їхнього обслуговування.

Станом на 01.01.2017р. кількість банків – членів карткових платіжних систем становила 143 банку (80% від загальної кількості), що обслуговували майже 50 млн. клієнтів банків.

Впродовж завершальних 10 років основним засобом здійснення безготівкових розрахунків залишаються платіжні картки.

Такий відсоток використання і надалі продовжує збільшуватись, від так протягом останніх 5 років він зріс ще у 4 рази. Такому збільшенню сприяє зростання потреб населення, що надає можливість зростання відповідного прогресу електронного банкінгу ринку платіжних карток, збільшенню кількості платіжних терміналів.

Аналізуючи статистику банківської діяльності ми можемо зазначити, що нині створюється на 10 осіб 15 платіжних карт. У листопаді 2013 року НБУ відмітив щодо початку модернізованої Національної системи масових електронних платежів (НСМЕП), що надасть можливість задля зростання якісних характеристик здійснення розрахунків за допомогою платіжних карток, призведе до спаду ціни та зростанню безпечності такої діяльності.

Відповідно до 01.01.2017 року учасницями НСМЕП були 61 банк (разом з НБУ), 10 небанківських установ (включаючи Державну фіскальну службу України та УДППЗ «Укрпошта»).

Беручи до уваги розмір випущених платіжних карток НСМЕП варто відмітити, що останній склав більше 9 млн. шт.

Осяг банкоматів та платіжних терміналів НСМЕП охопила майже 24 тисячі штук.

Протягом 2016 року із використанням карток НСМЕП було здійснено біля 18 млн. операцій.

Розміри операцій за платіжними картами НСМЕП протягом 2016 року зросли у порівнянні з 2015 роком на 50,7 % – до 32,6 млн. грн., при цьому збільшення розмірів безготівкових операцій здійснилося на 88,4% [65, с. 113].

Попри те, що платіжні картки в Україні емітує значна кількість установ (141 банк), провідні позиції в цьому сегменті зберігають традиційні лідери: ПАТ КБ ПриватБанк (30,9 млн. карток), АТ Ощадбанк (11,4 млн.), АТ Райффайзен Банк Аваль (4,1 млн.), і АТ УкрСиббанк (1,9 млн.).

З огляду на це характер адміністративно-регулятивних заходів не повинен бути жорстким, а заходи стимулювання зростання частки безготівкових розрахунків доцільно спрямувати на усунення технічних

проблем використання спеціальних платіжних засобів та розвиток їхньої інфраструктури [61].

Отже, відповідно до зазначеного ми бачимо, що Європейський Союз, Міжнародний Валютний Фонд та Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку приймає активну участь у міжнародних публічних розрахунках з Україною. Такі розрахунки передбачають надання підтримки шляхом кредитування держави та її провідних виробничих галузей. Банки України здійснюють міжнародний розрахунок з своїми кредиторами через повернення грошових коштів з нарахуванням відповідних відсотків на безготівкові рахунки сторін відповідно до укладених на законодавчому рівні угод та інших домовленостей. Як ми прослідковуємо європейський вплив на розвиток міжнародних розрахункових відносин продовжує збільшуватись, як у правовій так і у економічній сфері України. Від так, Україна прийнявши на себе зобов'язання привести своє законодавство до міжнародних стандартів почала активно запроваджувати нові економіко-правові напрямки розвитку країни. Одним з пріоритетних напрямків розвитку є здійснення запровадження нових законів та інших нормативно-правових актів щодо поглиблення безготівкових розрахунків у країні. Відповідно до проаналізованого нами, ми можемо зробити висновок, що існують значні перспективні ланки у цих відносинах, які можуть бути здійснені країною та які послугують значним поштовхом для сприяння розвитку як правових так і економічних аспектів життєдіяльності держави. Але на сьогодні ще не усі прогалини у законодавстві є такими, що усунені та потребують подальшої редакції та прийняття.

3.2. Фактори, що впливають на розвиток міжнародних розрахунків в Україні

Протягом останніх років Україна здійснює активну діяльність з приведення свого законодавства до європейських стандартів. Налагоджує економічне становище країни шляхом підписання законодавчих актів, які направлені на її розвиток. Приймає активну участь у діяльності Міжнародного Валютного Фонду та Міжнародного Банку Реконструкції та Розвитку. Здійснення діяльності з такими міжнародними організаціями викликає довіру у іноземних суб'єктів, що породжує інвестиційну, кредитну та правову діяльність в державі з приводу фінансових зносин. Розвиток та посилення міжнародних розрахункових відносин відбувається невід'ємно з розвитком економічного становища країни. Надання підтримки державі націлені на її позитивні відображення.

До основних факторів, що впливають на розвиток міжнародних розрахунків в Україні слід віднести:

1. Зростання міжнародної фінансової взаємозалежності;
2. Вплив валютно-фінансових факторів;
3. Нерівномірність економічного і політичного розвитку держав;
4. Збільшення іноземних державних витрат, які пов'язані із мілітаризацією економіки і військовими затратами;
5. Негативний вплив інфляції;
6. Надзвичайні ситуації країни [75].

На сьогодні посилюється фінансова взаємозалежність між державами світу це обумовлено економічною, торгівельною та іншими видами діяльності. Нині країни бачать рентабельність у підтримці економік інших держав світу, так як країна з розвинутою економікою спроможна здійснювати торгівельні операції як на публічному так і на приватному рівні, що в свою чергу буде мати позитивний вплив на економіку як країн, що підтримають таку так і інших держав. Міжнародній спільноті не дуже вигідно здійснювати

нарощування лише власних можливостей на внутрішньому рівні країни, останні прагнуть здійснювати вихід за межі держави здійснюючи торгівельні операції з залученням іноземної валюти, що призведе до ще більшого зростання економічних можливостей країни. Звичайно, що усі домовленості між країнами та взагалі між усіма суб'єктами здійснюються відповідно до положень міжнародного та внутрішнього законодавства, які зазвичай підкріплюється відповідними документами. Від так, надаючи країнам підтримку шляхом кредитування, інвестування та інших видів таких держави створюють на законодавчому рівні з дотриманням законодавств угоди, які регулюють основні умови таких домовленостей де вказана ціна договору, строк виконання зобов'язань права та обов'язки сторін, а також інші істотні умови договору. Якщо брати до уваги здійснення торгівельних операцій між країнами, що в свою чергу призведе до економічного зростання країни, приватними суб'єктами, то такі мають право приймати участь у відносинах створюючи необхідні документи між собою, визначаючи умови власних домовленостей з встановленням схожих (товар, кількість, ціна, строк, інше) не на законодавчому рівні, але з дотриманням такого.

Звичайно, що з здійсненням міжнародної публічної та приватної діяльності має значення вплив валютно-фінансових факторів. Разом з чим посилюється значення валютного курсу країн, нагляд за ним, політика держави у цій сфері, порядок здійснення міжнародних розрахунків, валютно-фінансові умови зовнішньоторговельних контрактів. Валютний курс відіграє особливу роль у здійсненні міжнародних розрахунків між країнами, визначаючи ціну грошей відповідно до національних валют.

Ще одним фактором, що впливає на розвиток міжнародних розрахункових відносин є нерівномірність економічного і політичного розвитку держав. Ні для кого не секрет, що кожна держава розвивається по-своєму з притаманними для неї характеристиками. Держави з розвинутою економікою прагнуть здійснити підвищення економічного становища країн економіка яких розвивається та держав з мало розвинутою економікою заради покращення світового економічного становища, можливості здійснення

експортних та імпорتنих операцій між державами. Залучення до таких країн політичного, правового та економічного досвіду розвинутих країн для можливості виступу таких країн на міжнародній економіко-правовій арені. Здійснення таких заходів тягне за собою прийняття нових законодавчих та нормативно-правових актів.

Такий фактор, як збільшення державних іноземних витрат, пов'язаних з мілітаризацією економіки і військовими затратами містить у собі здійснення трансформації економіки, перехід виробництва на виготовлення військових товарів та послуг такого призначення. Найбільшого апогею використання даний фактор зазнає у період проведення військових дій.

Одним з факторів підвищення здійснення міжнародних розрахункових відносин та здійснення сприятливих дій задля налагодження платіжного балансу держави є надання позик для подолання інфляційних негативних ситуацій, що спричинені появою великої кількості паперових грошей та наступним їх знеціненням. Виникнення інфляційних процесів породжує підтримку шляхом надання позик на визначений строк з метою врегулювання економіки держави. Позичальник зобов'язується у майбутньому здійснити виплати по боргу відповідно до домовленостей та законодавства.

В умовах надзвичайних ситуацій держави намагаються здійснити підтримку країн, які опинилися в скрутному становищі у зв'язку з непередбачуваним стихійним лихом у такій.

Отже, як ми бачимо усі фактори впливу здійснення міжнародних розрахункових відносин у більшості випадків спричинені прагненням міжнародної спільноти до зростання світової економіки, рівня життя населення, створення сприятливих умов для здійснення торгівельних операцій між державами та поглибленням тісної співпраці між ними.

Як вже було підкреслено нами раніше, ми бачимо активне зростання безготівкових розрахункових операцій як між країнами так і в середині країни. Така динаміка продовжує нарощувати свої обсяги, але все рівно доля таких відносин ще не повністю є охопленою. Аналізуючи здійснення кількості такої діяльності ми можемо визначити, що додатковим фактором впливу на

розвиток міжнародних розрахункових відносин є здійснення пріоритетних напрямків діяльності у сфері безготівкових розрахункових відносин, подальше поглиблення таких. Такий напрям призведе до зростання економіки держави, здійснення останньою торгівельних операцій та фінансової системи загалом.

Для успішного здійснення платежів потрібна розвинена інфраструктура, що забезпечує випуск і обіг платіжних інструментів, обмін інформацією між фінансовими установами, розрахунок і погашення взаємних боргових зобов'язань та своєчасне зарахування грошей на банківські рахунки одержувачів.

Інфраструктура платіжного обороту в зоні євро ґрунтується на паралельному здійсненні багатоманітних європейських платіжних систем.

Будь-яка країна-учасниця Європейського Союзу користується системою валових розрахунків у режимі реального часу (Real-Time Gross Settlement – RTGS) заради здійснення розрахунків у євро.

17 державних систем RTGS зв'язані один з одним технічними лініями зв'язку і одночасно створюють розрахунковий механізм, який підтримується Європейським Центральним Банком.

Безпосередньою частиною такого механізму є система TARGET – транс'європейських автоматизованих швидких переказів масових розрахунків у реальному часі (Trans-European Automated Realtime Gross settlement Express Transfer) [29, с. 84].

Відповідно до цього починаючи із січня 1999 р. розрахунки в єдиній валюті здійснювались за допомогою системи масових розрахунків у реальному часі по всій зоні євро.

TARGET як децентралізована система, яка ґрунтується на державних системах валових платежів у моменті реального часу держав, що застосовують заради здійснення платежів євровалюту, виступає частиною з найвеличніших і вагомих програм з з'єднання території євро.

Головним призначенням системи TARGET виступає:

- здійснення перевіреного та безпечного механізму заради проведення транскордонних розрахунків;

- сприяти зростанню результативності розрахунків між державами Європейського Союзу;
- підтримання Європейського Центрального Банку у здійсненні цілісної грошово-кредитної політики.

Діяльність системи TARGET базується на 3 головних принципах.

1. здійснюється мінімалістський підхід, котрий завбачає повне використання механізмів, а також інфраструктури, котрі вже існують у всіх державах-членах ЄС, мінімізуючи втрати для здійснення іншої не баченої системи розрахунків.
2. Даному механізму характерна децентралізація, яка спричинена потребою захистити та зберегти банківську практику, яка є в будь-якій державі. Головною первопричиною у децентралізації лежить в тому, що платежі здійснюються за рахунками, котрі будь-які з комерційних банків тримають у своєму національному центральному банку, так як комерційні банки не мають рахунків у ЄЦБ.
3. Націленість на ринок, що містить у собі, що неухильне здійснення системи TARGET необхідне лише задля розрахунків за операціями, пов'язаними з грошово-кредитною політикою.

Інші розрахунки можуть бути здійснені як через TARGET, так і через інші платіжні системи.

У системі TARGET здійснюється використання об'єднаних інтерфейсів та мереж зв'язку між державними системами та центральною мережею. Така система зв'язку збудована на підставі світових міжбанківських фінансових телекомунікацій – SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication).

З ціллю стандартизації системи затверджені загальні технічні правила, котрі містять у собі використання форматів повідомлень SWIFT, спільного інтерфейсу між державною і транскордонною мережами, мінімальності правил з приводу гарантування безпечності систем та загальності робочих властивостей системи.

TARGET надає можливість одержання членами такої системи додаткових ліквідних грошей, котрі мають здатність бути задіяними заради здійснення розрахунків. Ліквідність – неодмінно потрібна вимога заради звичайного здійснення діяльності по системі платежів.

Державні Центральні банки видають усім членам безвідсоткові внутрішньо денні кредити в необмеженому розмірі під відповідне забезпечення.

Такий наданий кредит може використовуватись продовж робочого дня не один раз.

З метою стандартизації та об'єднання вимог задля одержання кредитів для всіх держав, які належать до території євро, зафіксований список активів, що мають право бути віднесеними до застави.

Система TARGET здійснює багатоманітні розрахункові операції. Наприклад, платежі, які відносяться до операцій центральних банків, к котрим залучена Євросистема зі сторони одержувача або відправника [32, с. 54].

Збільшення розрахункових операцій, технічні здобутки, а також еволюція інформаційних і телекомунікаційних технологій спричинили потребу у здійсненні модернізації системи розрахунків, покращення самої системи TARGET.

Збільшення попиту зі сторони фінансових установ задля більш сучасних розрахункових послуг призвело до створення 2-го покоління платіжної системи – TARGET. У сучасній системі децентралізовану структуру звичайної системи TARGET було замінено єдиною технологічною платформою (Single Shared Platform – SSP).

Повна трансформація до TARGET2 була вдало здійснена у травні 2008 року.

У кінці 2011 р. число членів TARGET2 збільшилась до 4 478 установ, з яких 1 100 є прямими членами (володіють доступ до системи розрахунків і повинні мати рахунок у системі), 3 378 – непрямі учасники (здійснюють свої дії за допомогою прямих членів, які здійснюють для таких роль клірингових агентів).

Також ще однією значною розрахунковою системою у відповідності до розмірів здійснених розрахунків та яка в свою чергу включає всю територію євро є приватна система EURO1, яка була створена Європейською банківською асоціацією (ЄБА) у 1998 р.

Ця система як і TARGET, ґрунтується відповідно до технічної платформи SWIFT. Призначенням системи EURO1 є переказ великих за обсягом платежів між комерційними банками, що зареєстровані або мають філію в Європейському Союзі і здійснюють перекази у євро.

Нині EURO1 виконує більше 230 тис. розрахунків розміром біля 245 млрд. євро кожен день.

Також до EURO1 Європейська Банківська Асоціація створила розрахункову систему STEP1, мета якої було здійснення операцій незначних роздрібних платежів. Така система створювалась як доля універсальної програми STEPS (Straight Through Euro Payment System), метою якої є виконання всього обсягу розрахункових операцій держав-членів ЄС [68, с. 41].

Тепер STEP1 кожен день виконує більше 20 тис. транзакцій у євро, а її клієнтами є 96 прямих і 49 опосередкованих учасників (в основному малих і середніх банків).

Система STEPS здійснила реорганізацію створенням розрахункової системи STEP2 як пан'європейської автоматизованої клірингової системи для міжнародних і внутрішньодержавних масових платежів у євро. STEP2 виконує роботу з постійними платіжними операціями в євро, відповідно до Конвенції про кредитові перекази в євро європейського банківського сектору.

Такі механізми та системи створені заради можливості здійснення однієї розрахункової місцевості у зоні євро (SEPA – Single Euro Payments Area) виступаючи при цьому частиною цього середовища.

Нині клірингова організація ЄБА становить 70 банків-акціонерів. Організація надає можливість виконання роботи систем EURO1, STEP1 і STEP2, які здійснюють послуги з виконання великих та маленьких платежів, та клірингових розрахунків у банківському співтоваристві Європейського Союзу [69, с. 54].

Європейська Банківська Асоціація завжди поліпшує показники задля здійснення розрахункових відносин.

3.3. Перспективи розвитку щодо розрахункових відносин в Україні

Здійснюючи аналіз міжнародної розрахункової діяльності країн, велику увагу до себе привертає здійснення безготівкових розрахунків як у публічній так і у приватній сфері. Усі розрахунки пов'язані між державами, міжнародними організаціями, суб'єктами господарювання та іншими здійснюються у безготівковому виразі.

Такий вираз здійснення надає можливість бути впевненим в усуненні перешкоди при виконанні операцій. Використання коштів не за власним цільовим призначенням, здійснення марнотратства та крадіжок – це основні причини відливу грошових коштів. Безготівкові розрахунки мають на меті усунути перешкоди для приливу грошових надходжень, адже останні здійснюються з притаманними їм суб'єктами - банківськими установами, які здійснюють нагляд за грошовими коштами у безготівковому вираженні.

Одним з перспективних напрямків розвитку міжнародних розрахунків є еволюція безготівкових розрахункових відносин на рівні усієї країни як в економічному так і у правовому полі. Адже з поширенням використання таких розрахунків здійснюється розвиток економіки країни, забезпечується надходження усіх коштів до державного бюджету, тобто ми майже повністю усуваємо негативні явища, які можуть виникати у фінансовій сфері. Разом з підняттям економічного становища держави, зростає світовий інтерес інших держав.

Відповідно до чого, у разі здійснення розвитку безготівкових операцій економіка країни поступово почне зростати, що надає можливість залучення нових кредиторів для розвитку різних пріоритетних можливостей. Тому поглиблення сфери використання безготівкових розрахунків, сприяння розвитку інфраструктури для розрахунків є однією з рентабельних сфер діяльності.

Платіжні системи почали здійснювати свою діяльність ще у 70 роках ХХ століття. В Україні первісні пластикові банківські картки заснували свій

початок 20 років тому. Протягом 20 років активної участі у такій діяльності використання карток все більше набирало свого розвитку. Від так, ПриватБанк один із перших банків, який почав емітувати міжнародну систему Visa на території України. Користувачі системи здійснили для себе пріоритетність використання безготівкових розрахунків, через що поширення набувало значних обертів. Вже у 2010 роках в Україні було оформлено майже 50 млн безготівкових карт. Серед таких пріоритетність здобули такі системи як Visa і MasterCard.

Наведені системи і сьогодні продовжують займати визначальне місце з поміж користувачів. Такі системи запроваджені з метою переходу від готівкових розрахунків до безготівкових, що здійснить зростання безпечності грошей [76].

У 2014 році відбулось стрімке збільшення розмірів безготівкових платежів. Якщо проаналізувати статистику, то ми можемо побачити, що протягом 2014 року громадяни виконали у порівнянні з 2013 роком більше безготівкових операцій -587,5 тис. штук. Кількість таких платежів зросла на 13% до 179,3 млрд грн (для зіставлення: протягом усього 2013 р. українці перечислили лише 159 млрд грн).

Відповідно до відомостей Національного Банку України за 2014 рік обсяг здійснених операцій з перерахування безготівкових коштів у готівкові знизилась на третину до 514 млн шт., у свою чергу, розмір одержаних грошей у натурі зменшилась на чверть до 557,5 млн грн [77].

У зв'язку з бажанням України набути членство Європейського Союзу, держава взяла на себе зобов'язання розбудови розвинутої сталої демократії та ринкової економіки. Відповідно до Угоди з Європейським Союзом інтеграція України з ЄС буде ґрунтуватися відповідно до прогресу в імплементації цієї Угоди, а також від досягнень України в забезпеченні поваги до спільних цінностей і прогресу в наближенні з ЄС у політичній, економічній та правовій сферах питання розвитку безготівкових розрахунків є важливим кроком. Адже безготівкові розрахунки у європейських країнах посідають визначальне місце. Тому НБУ у квітні 2016 р. взяв за мету скоротити обсяги готівкових коштів у 2

рази до 2020 р. Така ціль Національного Банку України започаткувала власну назву «cashless economy» цей план націлений на здійснення еволюції у безготівкових розрахунках, виявлення та сприяння розвитку інфраструктури країни [18, с. 74].

Через поставлені НБУ цілі та завдання з квітня 2016 р. обсяги торговельних терміналів збільшилась на 6 797 од. і вже жовтні того ж року досягло 188 435 од. Розміри безготівкових розрахунків з використанням платіжних карт досягла 397,8 млрд. грн., що є більшим ніж за 2015 р. Доля таких операцій сягнула 70% від усіх операцій.

Згідно до виниклих умов Міністерством фінансів України було проведено анкетування з поміж лідируючих банків з приводу обсягів POS-терміналів з поміж яких лише один банк заявив про збільшення терміналів та заохочення клієнтів до безготівкових операцій більшість банків ще не квапляться з розширенням такої мережі. Хоча НБУ здійснює економіко-правові заходи для посилення ролі безготівкових розрахунків, встановлюючи скорочення з приводу розрахунків у натуральній формі.

Попри дії НБУ, а також еволюції БП має місце перепони з приводу здійснення поставлених цілей:

1. Суперництво у БП є, але понад усе воно поширено на лідируючі банки таких операцій. Нові ж банківські установи відчують контроль з боку НБУ;
2. Перепони для нових банків не надають можливості йти на зустріч до поліпшення інвестиційної ситуації в державі;
3. Невизначене коло питань з приводу встановлення одного виняткового правового стандарту для здійснення БП;
4. Також одним із несприятливих факторів є кібершахрайство.

Сповільнює зростання безготівкових операцій та належної інфраструктури тіньова економіка. Деякі суб'єкти господарювання і досі не схильні до розкриття справжніх здобутків у зв'язку зі сплатою можливих нарахованих відсотків. Втрати можуть спричинити мінус від отриманого обороту до 3%, плюс 1,2%-3% від однієї операції та за використання терміналу банківські установи можуть списувати протягом кожного місяця кошти.

Задля усунення такого фактору 02.10.2013 кабінет Міністрів України утвердив Постанову «Про внесення зміни до пункту 2 Положення про порядок накладення і стягнення штрафів за порушення законодавства про захист прав споживачів», відмітивши, що будь-який клієнт в змозі наполягати на здійсненні оплати у безготівковій формі за рахунок касових апаратів у разі їх використання [78].

З метою приведення законодавства, економіки та політики до європейських стандартів відповідна Постанова здійснює поштовх до реалізації запланованої Національним Банком України програми, така діяльність спричиняє можливість здійснення покращення інфраструктури безготівкових розрахунків та еволюції «Національної системи масових електронних платежів», здійснює вдосконалення якісних характеристик наданих послуг, забезпечить правові умови діяльності безготівкових розрахунків. Необхідно також відмітити, що запровадження останньої має позитивний вплив на банківські установи, у зв'язку з посиленням долі безготівкових розрахунків у таких установах. Вітчизняна система операцій з грішми в електронній формі є перспективним напрямком діяльності так як веде до зростання чисельності клієнтів та відповідних послуг.

Але це не останній крок у розвитку таких розрахунків. Ще одним перспективним кроком є більш широкий перехід, з одночасним створенням нормативно-правових актів, на використання безготівкових розрахунків у побутових витратах. Як свідчить практика, поступовий перехід відбувається у цьому з впровадженням безготівкового розрахунку в метрополітені де вже можна здійснювати оплату за допомогою пластикових карток. Заради усунення негативних економічних наслідків, збільшення приливів грошових коштів до банківських установ поглиблення переходу до безготівкових розрахунків посприяє таким позитивним змінам. Зростання економічної та правової бази здійснить посилення економічного розвитку країни. Таке посилення призведе до зростання інтересу іноземних держав, здійснення міжнародних розрахункових відносин шляхом надання короткострокових та довгострокових кредитів, створить привабливий інвестиційний клімат для

розвитку провідних галузей економіки та остання ще більше наблизиться до європейських стандартів.

Ще одним перспективним напрямком є модернізація старих та відкриття нових державних підприємств, які могли б здійснювати продаж відповідного виробництва іншим державам. Такий крок посприяв би зростанню економічного та правового становища країни та наближенню до європейських стандартів.

Висновки до розділу 3

Відповідно до вищенаведеного, що міжнародна розрахункова діяльність України знаходиться у тісній співпраці з Європейським Союзом, Міжнародним Валютним Фондом та Міжнародним Банком Реконструкції та Розвитку. Останні перераховані надають міжнародну підтримку Україні у різних сферах згідно з укладеними відповідно до законодавства країн домовленостей. Україна в свою чергу зобов'язується виконувати поставлені перед нею задачі за такими домовленостями та здійснювати розрахункові відносини відповідно до них.

Основними факторами, що впливають на розрахункові відносини є: зростання міжнародної фінансової взаємозалежності; вплив валютно-фінансових факторів; нерівномірність економічного і політичного розвитку держав; збільшення іноземних державних витрат, які пов'язані із милітаризацією економіки і військовими затратами; негативний вплив інфляції; надзвичайні ситуації країни [67].

Міжнародні розрахунки здійснюються шляхом перерахування коштів на безготівкові рахунки отримувача. У зв'язку з тим, що Україна взяла на себе зобов'язання відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони привести свою правову, економічну та політичну сферу до європейських стандартів перспективним напрямком розвитку було би створення розгалуженої інфраструктури задля здійснення безготівкових розрахункових відносин, що супроводжувалось би прийняттям законодавчих актів, які б регулювали таку діяльність. Поглиблення таких відносин усуне шахрайство та крадіжки у фінансовій галузі, що призведе до зростання економічної ситуації у країні та здійснить привабливе середовище для залучення іноземних інвестицій до держави. Також перспективним напрямком діяльності була би модернізація та створення нових потужних державних підприємств з метою розвитку

економіки країни та здійснення торгівельної діяльності на рівні держав, що безпосередньо супроводжувалось би прийняттям правових стандартів у цьому.

Отже, як ми бачимо Україна є однією з перспективних держав, яка має усі фактори для розвитку правової, економічної та політичної сфери життєдіяльності країни.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами виконаної роботи у відповідності до поставлених завдань можна зробити такий узагальнений висновок:

1. Нами було досліджено, що еволюція міжнародних розрахункових відносин пройшла досить довгий шлях. Розпочавшись ще за часів Вавилону та законів Хамурапі банківська система разом з розрахунковою діяльністю поступово набирала обертів. Але ситуація загострилась після закінчення Другої світової війни. По закінченню воєнного становища країни були розділені на дві великі групи: ті економіка яких постраждала та, ті кого війна обійшла стороною. Через розгалуження суспільства на дві великі групи одні країни були в змозі провадити економічну та торгівельну політику, в свою чергу інші – не мали можливості прийняти у ній участь. Країни з розвинутою економікою здійснили великий крок вперед, але не мали змоги реалізовувати себе на світовому рівні через крах інших держав у зв'язку з чим у таких країнах почався надлишок продукції. В результаті виниклих наслідків були створені міжнародні фінансові установи, серед яких провідне місце посіли Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк реконструкції та розвитку.

У процесі написання роботи ми з'ясували поняття міжнародних розрахунків та визначили, що міжнародні розрахунки - це здійснення платежів відповідно до грошових вимог та зобов'язань, що створюються завдяки економічним, політичним та культурним відносинам між країнами, юридичними та фізичними особами різних країн.

2. Проаналізувавши Статті Угод 1945 р. Міжнародного Валютного Фонду, Міжнародного Банку Реконструкції та Розвитку, домовленості з Європейським Союзом, а також дослідивши науковий матеріал ми відобразили класифікацію міжнародних розрахунків. Відповідно до чого ми можемо зазначити, що міжнародні розрахунки у публічній сфері здійснюються шляхом надання кредитів на спеціальні безготівкові рахунки банку. За користування

позицію держава протягом визначеного терміну сплачує окрім суми боргу нараховані відсотки. Підтримка може бути здійснена протягом короткострокового, середньострокового та довгострокового проміжку часу. Міжнародні позики можуть бути як заставними так і без заставними. Такі позики виконуються тоді, коли сторони не можуть бути повністю впевненими у безпечності та платоспроможності один одного. Відповідно до чого у міжнародному публічному праві здебільшого використовують без заставну форму розрахунків, оскільки прийнято вважати, що держава вже є платоспроможною стороною. Позики можуть бути надані з державних кредитів або місцевих за допомогою залучення уповноважених державних органів. За способом звернення виділяють ринкові та неринкові позики. За характером погашення заборгованості кредити виплачуються одноразово або частинами. Розрахунки можуть забезпечуватися підписними зобов'язаннями (безоблігаційні) або ті що забезпечені цінними паперами. Як свідчить практика публічного права сторони здійснюють частіше безоблігаційні розрахунки шляхом підписання різного виду угод між собою. Платіж за розрахунковими операціями може бути одноразовим або виплата може здійснюватися частинами.

Нами були досліджені види міжнародних розрахунків, які охоплюють міжнародні товарні відносини. До них відносять документарні та недокumentарні форми розрахунків. До документарних належить акредитив правове регулювання якого здійснюється відповідно до Уніфікованих правил та звичаїв для документарних акредитивів від 01.01.1993 № 500 та інкасо, останнє регулюється Уніфікованими правилами по інкасо. До основних недокumentарних форм відносять банківську гарантію яка здійснюється згідно з Уніфікованими правилами для договірних гарантій (документ № 325), Уніфікованими правилами з гарантій на першу вимогу, вексель правове регулювання повинно відповідати Уніфікованому закону про переказні векселі та прості векселі № 995.

3. Проаналізувавши угоди між міжнародними організаціями з однієї сторони та Україною з іншої ми побачили, що зазвичай надання позики

здійснюється шляхом встановлення суми позики та траншів. Кожен транш забезпечується виконанням визначених обов'язків. МВФ та МБРР може виконувати нагляд за дотриманням реалізації грошових коштів. Дії з забезпечення розрахункових відносин покладається на держави та уповноважені банки, що вступають у такі зносини. Задля усунення крадіжок, «відмивання коштів» та нецільового використання позики організації в праві призупинити здійснення надання останніх та направити наглядову комісію до країни.

4. Нами була відображена загальна характеристика правосуб'єктності Міжнародного валютного фонду, а також Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Ці установи були прийняті у формі міжнародних організацій за рахунок підписання країнами-учасницями відповідних угод, які згодом перетворилися в установчі документи таких організацій. Підписання країнами таких домовленостей наділило МВФ та МБРР відповідним обсягом правосуб'єктності у фінансовій сфері з метою здійснення останніми покладених на них функцій та завдань.

5. Організаційно-правові засади діяльності МВФ та МБРР відображується у статутних документах Фонду та Банку та включають в себе систему органів управління: вищий – Рада Керуючих, що є представницьким органом усіх держав-членів; виконавчий орган – Виконавча Рада – члени якої обираються групами держав або призначаються акціонерами і якому вищий орган делегував більшу частину своїх повноважень, та адміністративний – президент, що очолює організацію та водночас виконавчий орган.

Рішення у організаціях приймаються за допомогою голосування членів. Варто наголосити, що система голосування має свої специфічні особливості. Голосування може проходити у двох формах: у формі кількісної більшості та у формі зваженого голосування. Характер зваженого голосування виникає за рахунок найбільшої ваги голосу члена організації. При вступі до організацій країна сплачує визначену домовленостями суму чим більший внесок країни у організацію тим більш важливими будуть її голоси та тим більше шансів отримати кредитування.

Хоч функції МВФ та МБРР схожі вони все рівно різняться за своїм змістом. Від так, Фонд не виступає суто органом з надання кредитів, як МБРР, його діяльність полягає у врегулюванні валютно-розрахункових відносин між країнами-учасницями заради надання підтримки таким. До його компетенції відноситься усунення негативних питань платіжного балансу, здійснення заходів зі сприяння економічного зростання на світовому рівні. Також варто відмітити, що підтримку від МВФ може одержати будь-яка країна, що є учасницею організації. На відміну від МВФ, МБРР здійснює підтримку лише держав економіка яких перебуває на стадії розвитку. Позики від Банку надаються на довгострокових засадах з метою підтримки масштабного виробничого сектору країни.

6. Нами було досліджено та відображено, що правова регламентація міжнародних розрахунків МВФ та МБРР провадиться відповідно до Статей Угоди Міжнародного Валютного Фонду № 995 від 22.07.1944 р. та Статей Угоди Про Міжнародний Банк Реконструкції та Розвитку № 996 від 22.07.1944 р.

7. Проаналізувавши діяльність банківських установ на міжнародній публічній арені ми побачили активну участь останніх у покладених на них зобов'язаннях. Головну роль з міжнародних розрахункових відносин у відповідності з Статтями 1945 р. покладено на центральні державні банки. Головою банківською установою на території України виступає Національний Банк України. Він реалізовує основні засади розрахункової діяльності.

Провівши економіко-правовий аналіз міжнародних розрахункових відносин банками України ми побачили тісну співпрацю України з Європейським Союзом, Міжнародним Валютним Фондом та Міжнародним Банком Реконструкції та Розвитку. Від так, між Україною та Європейським союзом було укладено «Кредитну Угоду між Україною як Позичальником, Національним Банком України як Фінансовим агентом Позичальника та Європейським Союзом як Кредитором» від 18 червня 2015 року. Так наприклад, останньою підписаною домовленістю виступає Гарантійна Угода «Проект доступу до довготермінового фінансування» № 996

від 05 квітня 2018 року між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку.

Надання позик за рахунок МВФ та МБРР свідчить про довіру міжнародних організацій по відношенню до України.

8. У ході написання роботи нами були досліджені та розкриті основні фактори, що впливають на розвиток міжнародних розрахунків в Україні. Відповідно до чого ми можемо зазначити, що основними факторами впливу виступає: зростання міжнародної фінансової взаємозалежності; вплив валютно-фінансових факторів; нерівномірність економічного і політичного розвитку держав; збільшення іноземних державних витрат, які пов'язані із милітаризацією економіки і військовими затратами; негативний вплив інфляції; надзвичайні ситуації країни.

9. Відповідно до взятих на себе зобов'язань згідно з Угодою про Асоціацію з ЄС, держава взяла на себе зобов'язання привести своє законодавство, економічне та політичне становище до стандартів ЄС. Здійснивши аналіз міжнародної розрахункової діяльності країн, велику увагу до себе привертає використання безготівкових розрахунків як у публічній так і у приватній сфері. Усі розрахунки пов'язані між державами, міжнародними організаціями, суб'єктами господарювання та іншими здійснюються у безготівковому виразі. Одним з перспективних напрямків розвитку міжнародних розрахунків є еволюція безготівкових розрахункових відносин на рівні усієї країни

Розвиток системи безготівкових розрахунків, як на правовому так і на економічному та технічному рівнях в країні посприяє розвитку економіки держави. Такий розвиток буде викликаний поглибленням проведення платежів за допомогою банків, що призведе до прозорості здійснених операцій та усунуть крадіжки. Таким чином збільшиться надходження коштів до бюджету України, що надасть можливість залучення нового іноземного капіталу у подальший розвиток держави. Також такі дії будуть слугувати поштовхом для поступового сприяння інтеграційним процесам та виведенням України на новий рівень життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Історичний аспект виникнення і розвитку банківських систем [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/14170120/bankivska_sprava/istorichniy_aspekt_viniknennya_rozvitku_bankivskih_sistem
2. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ГРОШЕЙ КОРОТКО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/istoriya-viniknennya-groshey-korotko/>
3. Новый энциклопедический словарь. – Т. 5 / Ф. А. Брокгаузь, И. Л. Эфрон. – Спб. : Тип. АО «Брокгаузь – Эфрон», 1911. – 662 с
4. Озеров И. Х. Основы финансовой науки / И. Х. Озеров. – Вып. 2. М., 1903. – 354 с.
5. Статьи соглашения о Международном валютном фонде. Сборник нормативных актов. – Т. 1. – М., 1996. – 478 с.
6. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://web.worldbank.org>.
7. Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних спорів (МЦВІС) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://icsid.worldbank.org/ICSID/Index.jsp>.
8. Багатостороннє агентство по гарантуванню інвестицій (БАГІ) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.miga.org/>
9. Лисовский В. И. Международное торговое и финансовое право / В. И. Лисовский. – М. : Высшая шк., 1974. – 215 с.
10. Моисеев А. А. Международные кредитно-финансовые организации / А. А. Моисеев. – М. : Изд-во «МНИМП», 1999. – 271 с.
11. Міжнародні розрахунки та їх організаційні засади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1110022044209/finansi/mizhnarodni_rozrahunki_organizatsiyni_zasadi

12. Класифікація державних позик і джерела їх погашення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://m.pidruchniki.com/1911101452623/finansi/klasifikatsiya_derzhavnih_pozik_dzherela_pogashennya
13. Махаєва О. Оверсайт як функція центрального банку та концепція його введення в Україні / О. Махаєва // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 4. – С. 18–22.
14. Акредитив у міжнародних розрахунках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://helpiks.org/2-52084.html>
15. Безпалій Ю. Особливості застосування органами податкової служби штрафних санкцій за порушення валютного законодавства // Вісник податкової служби України. - 2009. - №8. - С.15.
16. Бердар М.М. Фінанси підприємств / М.М. Бердар [навч. посіб]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
17. БАНКІВСЬКА ГАРАНТІЯ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/books/142/9793/32/>
18. Воронин А.С. Национальная платежная система. Бизнес-энциклопедия. М.:КНОРУС: ЦИПСИР, 2013. 424 с.
19. Taylor, Dan. Uniform Customs and Practice for Documentary Credits Texts, Rules and History 1920–2007. ICC Publication No. 683, 2008 Edition.
20. Форми міжнародних розрахунків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://oplib.ru/sport/view/941388_formi_m_zhnarodnih_rozrahunk_v
21. Розрахунки в зовнішньоекономічній діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.referatu.net.ua/referats/1472/41637/?page=1>
22. Фещенко А. С. Наднациональность в деятельности международных организаций / А. С. Фещенко // Советский ежегодник международного права. 1987. – М. : Наука, 1988. – С. 160-176.

23. Закон України «Про Національний банк України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#n476>
24. New Arrangements to Borrow. Decision No 11428-(97/6), January 1, 1997. Selected Decisions and Selected Documents of the IMF, Thirtieth Issue.- Washington D. C. : International Monetary Fund, Legal Department. As updated as of June 30, 2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=11428-\(97/6\)](http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=11428-(97/6)).
25. Lastra R.-M. IMF Conditionality // Journal of International Banking Regulation. 2002. – Vol. 4. – P. 167-182.
26. Міжнародні фінанси : підручник / [О. І. Рогач, А. С. Філіпенко, Т. С. Шемет та ін.] ; за ред. О. І. Рогача. – К. : Либідь 2003. – 784 с.
27. Современные международные экономические отношения / отв. Ред В. Д. Щетинин – М. : Международные отношения, 1985. – 493 с. – (МГИМО МИД СССР).
28. Закон України Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства з гарантій та інвестицій від 03.06.1992 р. № 2402-XXII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 33. – Ст. 474.
29. Безклубий І.А. До питання про підстави виникнення грошового зобов'язання. // Право України. – 2014 р. – № 4. – С. 57 – 60.
30. Правовий статус МВФ та його співпраця із державами-членами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://otherreferats.allbest.ru/international/00816020_0.html
31. Безклубий І.А. Банківські правочини: цивільно-правові проблеми: Монографія. – К: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2015. – 378 с.

32. Поняття і види міжнародних розрахунків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.nung.edu.ua/files/attachments/miznarodni_valytni_rozrahynku.pdf
33. Бирюков П. Н. Международное право : учеб. пособие / Бирюков П. Н. – Воронеж : Истоки, 1955. – 220 с.
34. Шумилов В. М. Международное экономическое право / Шумилов В. М. - [3-е изд., перераб. и доп.]. – Ростов на Дону : Феникс, 2003. – 512 с.
35. Лукашук И. И. Стороны в международных договорах Лукашук И. И. – М. : Юрид. лит., 1966-149 с.
36. Шибаева Е. А. Право международных организаций: вопросы теории / Шибаева Е. А. – М. : Международные отношения, 1986. -160 с.
37. Моисеев А. А. Международные финансовые организации (правовые аспекты деятельности) / Моисеев А. А. - [2-е изд., допол. и перераб.]. – М. : Омега – Л, 2003. -296 с.
38. Левина Л. А. Правовое положение международного валютного фонда и всемирного банка / Левина Л. А. – М. : ЛЕГАТ, 1996. – 147 с.
39. Международное право : учебник для вузов / [под. ред. Г. В. Игнатенко и др.]. – М. : Издательская группа Норма-Инфа, 1999. – 584 с.
40. Наташаева Т. Н. Международные организации и право. Новые тенденции в международно-правовом регулировании / Нешатаева Т. Н. - [2-е изд.]. – М. : Дело, 1999. -272 с. – (Академия народного хозяйства при правительстве РФ).
41. Моисеев А. А. Международные финансовые организации (правовые аспекты деятельности) / Моисеев А. А. - [2-е изд., допол. и перераб.]. – М. : Омега – Л, 2003. – 296 с.
42. Международное право : учебник для вузов / [отв. ред. Ю. М. Колосов, Э. С. Кривчикова]. – М. : Международные отношения, 2000. – 720 с.

43. Неташаева Т. Н. Международные организации и право. Новые тенденции в международно-правовом регулировании / Неташаева Т. Н. - [2-е изд.]. – М. : Дело, 1999. – 272 с. – (Академия народного хозяйства при правительстве РФ).
44. Моисеев А. А. Международные финансовые организации (правовые аспекты деятельности) / Моисеев А. А. - [2-е изд. дополн. и перераб.]. – М. : Омега – Л, 2003 – 296 с.
45. Hillinberg H. A Fresh Look At Soft Law // *European Journal of International Law*. – 1999. – Vol. – No. 3. – P. 499-515.
46. Хорошковський В. І. Кредити міжнародного валютного фонду : навч. посіб. [для студентів вузів] / Хорошковський В. І. – К. : Літера, 1999 – 72 с.
47. Mongerstern F. *Legal Problems of International Organizations*. – Cambridge : Grotius Publications Limited, 1986. – 148 p.
48. Edwards R. W. Is an Stand-by Arrangement a «Seal of approval» on Which Other Creditors Can Rely? // *New York University Journal of International Law and Politics*. – 1984 – 1985. – P. 573-612.
49. Bird G. Reforming the IMF : Should the Fund Abandon Conditionality? // *New Economy*. – Dec. 2000. – Vol. 7. – № 4. – P. 214-218.
50. The Chairman’s Summing Up – Establishment of Exogenous Shocks Facility Under the Poverty Reduction and Growth Facility Trust // Available on the Internet at [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/np/sec/pn/2005/pn05163.htm>
51. Качан О. О. Банківське право : навч. посібник / Качан О. О. – К. : Школа, 2004. – 320 с.
52. Зайцева О. Г. Международные организации: принятие решений / Зайцева О. Г. ; [отв. Ред. Г. И. Морозов]. – М. : Наука, 1980. – 159 с.
53. Моисеев А. А. Международные финансовые организации (правовые аспекты деятельности) / Моисеев А. А. - [2-е изд., дополн. и перераб.]. – М. : Омега – Л, 2003. – 296 с.

54. Міжнародні валютно-кредитні відносини : підручник / [А. С. Філіпенко, В. І. Мазуренко, В. Д. Сікора та ін.] ; за ред. А. С. Філіпенка – К. : Либідь, 1997. – 2008 с.
55. Supplemental Reserve Facility and Contingent Credit Lines. Decision No. 11627-(97/123), 12/17/97, as amended, available on the Internet at [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=11627-\(97/123\)](http://www.imf.org/external/pubs/ft/sd/index.asp?decision=11627-(97/123)).
56. Альтшулер А. Б. Международное валютное право / Альтшулер А. Б. – М. : Международные отношения, 1984. – 256 с.
57. «Світовий банк. Банк міжнародних розрахунків» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15941024/finansii/svitoviy_bank_bank_mizhnarodnih_rozrahunkiv
58. Кредитна Угода між Україною як Позичальником, Національним Банком України як Фінансовим агентом Позичальника та Європейським Союзом як Кредитором № 984 від 18 червня 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_016
59. Гарантійна Угода «Проект доступу до довготермінового фінансування» № 996 від 05 квітня 2018 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_001-17
60. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони № 984 від 1 вересня 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
61. Орлюк О.П. Фінансове право. Навч. посібник. – Київ.: Юрінком Інтер, 2009. – 528 с. 6
62. БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123160

63. Цивільний кодекс України (із змінами і доповненнями за станом на 1 вересня 2003 року). – Харків: ТОВ „Одисей”, 2011. – 432 с.
64. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 20 березня 1991 року // Закони України. Офіційне видання. Т.1. – Київ: Верховна Рада України. Інститут законодавства, 1996. – С.285-299.
65. БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ – СУЧАСНИЙ СПОСІБ ОПЛАТИ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ecj.oa.edu.ua/articles/2014/n27/23.pdf>
66. Усоскин В. М. Розничные платежи в современной экономике / В. М. Усоскин // Деньги и кредит. – 2013. – № 7. – С. 11–18.
67. Сучасна класифікація статей платіжного балансу за методикою мвф [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5483865/page:6/>
68. Лукашев О.А. Правове регулювання грошової системи України. Автореферат дис. ... канд. юрид. наук. – Харків, 2009. – 20 с.
69. Международное частное право: В 2 т. Т. 2 / отв. ред. С.Н. Лебедев, Е.В. Кабатова. 2015.
70. Михайлов Д.М. Международные контракты и расчеты. / Д.Михайлов / 2-е изд., Профессиональная практика, 2008. – 641 с.
71. Міжнародна економіка [Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедева В. К. та ін.]; [підручник] / за ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича. — К.: Центр учбової літератури, 2012. – 416 с.
72. Міжнародні фінанси [Д'яконова І.І., Макаренко М.І. та ін.]; [навч. посібник]. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 548 с.
73. Обзор платежных систем Европейского Союза [Электронный ресурс] // Расчеты и операционная работа в коммерческом банке. – 2006. – № 11. – Режим доступа : http://www.reglament.net/bank/raschet/2006_11_article.htm.
74. Операції комерційних банків: НАвч. посіб. для студ. екон. спец. / Концовська Р., Ричаківська В. та ін. / Національний банк України; Львівський банківський ін-т 2-е вид., доп. – К.; Л.; ЛБІНБУ, 2009. – 516 с.

75. Петрашко Л. П. Міжнародні фінанси / Петрашко Л. П. [навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц]. – К.: КНЕУ, 2003. – 221 с.
76. Яка різниця між Visa і MasterCard? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://crediteck.com.ua/articles/yaka-riznicya-mizh-visa-i-mastercard/>
77. Перспективи розвитку електронних банківських послуг з використанням платіжних карток в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%B0/Downloads/perspektiv-i-rozvitku-elektronnih-bankivskih-poslug-z-vikoristannyam-platizhnih-kartok-v-ukrayini%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%B0/Downloads/perspektiv-i-rozvitku-elektronnih-bankivskih-poslug-z-vikoristannyam-platizhnih-kartok-v-ukrayini%20(1).pdf)
78. Постанова Про внесення зміни до пункту 2 Положення про порядок накладення та стягнення штрафів за порушення законодавства про захист прав споживачів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727-2013-%D0%BF>

«Додаток А» Форма запиту про надання коштів

ФОРМА ЗАПИТУ ПРО НАДАННЯ КОШТІВ

[Бланк Позичальника]

Факсом і з подальшим надісланням рекомендованою поштою:

Європейська Комісія [European Commission]

[адреса]

Факс: [•]

Копія Національному банку України

[адреса]

Факс: [•]

Тема:	Макрофінансова допомога Європейського Союзу Запит про надання коштів щодо Траншу на суму [•]
--------------	---

Шановні панове,

Ми посилаємось на Кредитну угоду, укладену між Європейським Союзом як Кредитором та Україною як Позичальником та Національним банком України як фінансовим агентом Позичальника від [•] року (далі - “Угода”). Терміни, визначені в Угоді, мають те саме значення у цьому листі.

1. Цим ми безвідклично надаємо запит про те, щоб Транш Кредиту був вибраний за та у відповідності з Угодою на таких умовах:

- Основна сума Траншу становить [•] євро.
- Чиста сума вибірки Траншу становить не менше [•]% від основної суми.
- Фіксована номінальна Процентна ставка Траншу не перевищуватиме [•]% річних.
- Вибірка за цим Траншем буде здійснена до або [•] року.
- Погашення основної суми Траншу становитиме(-уть):

Дата	Погашення основної суми (€)

2. Ми визнаємо та погоджуємось, що вибірка кожного Траншу відповідатиме та відбуватиметься за умови:

- надання Кредитором Повідомлення про акцепт та своєчасного Повідомлення про підтвердження;
- що Кредитор буде переконаний протягом всього часу, що відповідні кошти доступні йому від контрагента на міжнародних ринках капіталу на умовах, які прийнятні для нього і які відповідають умовам, викладеним у цьому Запиті про надання коштів та у Повідомленні про акцепт; та

с. що Кредитор буде здійснювати одну чи декілька Фінансових трансакцій для отримання доходів, запитаних у цьому Запиті про надання коштів. Ми безвідклично зобов'язуємося сплатити будь-які платежі, витрати чи затрати, зокрема штраф за дострокове погашення та поточні витрати, пов'язані з будь-якими Фінансовими трансакціями, здійсненими Кредитором, незважаючи на те, чи вибірка Траншу взагалі буде здійснена.

3. Ми також визнаємо, що ми своєчасно отримуємо копію відповідного Контракта(-ів) щодо запозичення.

4. Ми погоджуємось, що:

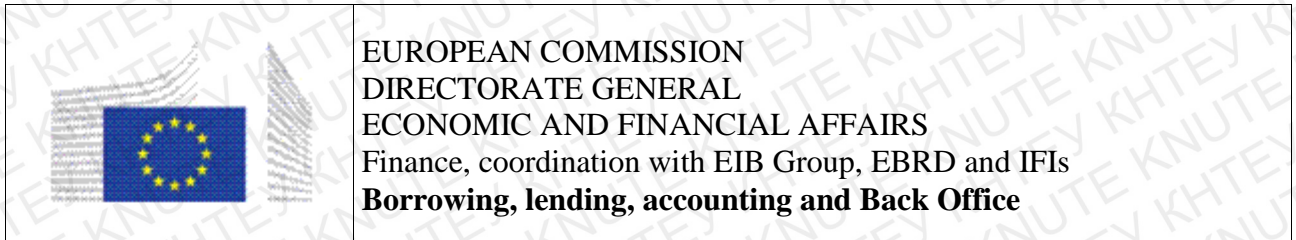
а. Перелік уповноважених підписантів, надісланий від імені Позичальника Міністром фінансів [дата] залишається дійсним та застосовним.

б. Не відбулося жодної події, яка б зробила будь-яку заяву, здійснену в юридичному висновку Міністерства юстиції від [дата], неправильною.

с. Не відбулося Випадку невиконання.

3 повагою,

«Додаток Б» Форма повідомлення про акцепт

ФОРМА ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО АКЦЕПТ

Факсом і з подальшим надісланням рекомендованою поштою:

[Контактні дані Позичальника]

Копія Національному банку України

[адреса]

Факс: [•]

Тема:	Макрофінансова допомога Європейського Союзу Повідомлення про акцепт щодо Траншу на суму [•]
--------------	--

Шановні панове,

Ми посилаємось на: (i) Кредитну угоду, укладену між Європейським Союзом як Кредитором та Україною як Позичальником та Національним банком України як фінансовим агентом Позичальника, яку було підписано [дата] (далі - “Угода”); та (ii) Запит про надання коштів, наданий Кредитору Позичальником [дата]. Терміни, визначені в Угоді, мають те саме значення у цьому листі.

Цим ми підтверджуємо фінансові умови, що застосовуються до запитаного Позичальником Траншу у вищезазначеному Запиті про надання коштів:

- Основна сума Траншу становить [•] євро.
- Чиста сума вибірки Траншу становить не менше [•]% від основної суми.
- Фіксована номінальна Процентна ставка Траншу не перевищуватиме [•]% річних.
- Вибірка за цим Траншем буде здійснена до або [•] року.
- Погашення основної суми Траншу становитиме(-уть):

Дата	Погашення основної суми (€)
------	-----------------------------

ЄС має намір розпочати одну або декілька Фінансових трансакцій для фінансування вищезазначеного Траншу у сумі [•] євро відповідно до умов, погоджених Вами у Запиті про надання коштів, та вищезазначених умов.

Це Повідомлення надсилається за умови, що Європейський Союз зможе здійснити Фінансову трансакцію на вищезазначених умовах. Якщо Європейський Союз не зможе отримати такі умови, Європейський Союз не матиме зобов'язань про виділення коштів, та

Позичальник більше не буде зобов'язаним здійснити вибірку відповідно до Запиту про надання коштів після вручення такого повідомлення. У такому разі відповідно до [Статті 6\(6\) Угоди](#) Позичальник може запитати Кредитора надати пропозиції стосовно нових максимальних Процентних ставок.

Ми запевняємо Вас у тому, що у будь-якому разі Європейський Союз докладатиме всіх зусиль у переговорах з банками для того, щоб отримати найнижчу вартість фінансування.

З повагою

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ

[•]	[•]
-----	-----